45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 188 Կ. ՊՈԼԻՍ 27/10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 30 ՇԱՊԱՆ 1319 27 ԹՐՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաssէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

مطبعهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره‌ٔ خصوصه

ՄԵՐ ՄԵԾԱՑԱՐԳ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մօտաւորապէս ութ ամիս է որ ամենայն կանոնաւորութեամբ կը հրատարակուի «Մանզումէ», ամէն առտու կանուխ արշալոյսին հրապարակ ելլելով։ Կարճ ժամանակի մէջ թերթին գտած ընդունելութիւնը բաւական զօրաւոր ապացոյց մ'է այն խնամտաց հիդին որ կը մատուցուի, «Մանզումէ»ն ամէն կարգի ընթերցողաց օգտակար և հաճելի ընծայելու նախանձախնդրութեամբ։ Ուրախ ենք որ ապարդիւն չեն մնար մեր ջանքերն ու «Մանզումէ» ամէն ամիս կը ճոխացնէ թիւը իր ընթերցողներուն։ Ասիկա մխիթարական է անշուշտ և մեծապէս գոհ ենք այն մեծայարգ բաժանորդներէն որոնք յարգելով մեր կանխիկի սկզբունքը կը փութան անմիջապէս ուղարկել թերթիս բաժնեգինը։

Իսկ անոնք որ ո և է պատճառով առիթ չեն ունեցած ցարդ ղրկել իրենց ստացած թերթերուն փոխարէնքը, կը խնդրենք որ փութան առաջին առթիւ հացնել մանրափոխով կամ փուլով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

Ճաբոնի ամէնէն փայլուն դիւանագէտներէն և ազատական կուսակցութեան պետերէն Մարքիզ Իթօի վերջին անգամ Ամերիկա այցելելէ վերջ Բէթէրսպուրգ ժամանելը, զանազան արձագանգներու տեղի տուած է եւրոպական մամլոյն մէջ։

Արդարեւ, Միքատօյի կառավարութեան նախկին նախարարապետը թէեւ ծանոյց թէ իր առողջութիւնը խնամելու նպատակաւ է որ կը մեկնէր Թոքիօէն, բայց քիչ ատենէ հասկցուեցաւ որ այդ խօսքերը պարզապէս ձեւակերպութիւն մըն էին, և մարքիզին բուն նպատակը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ նոր փոխառութեան մը խնդիրը կարգադրել, և մանաւանդ սուզիլ միջազգային քաղաքական հորիզոնը Ծայրագոյն Արեւելքի գործոց առթիւ։

Փոխառութեան պարագան որ արդէն ներքին հանգամանք մը ունենալուն չէր կարող մեզ համար այնքան շահեկան նկատուիլ, Վաշինկթոնի մէջ կարգադրուեցաւ ճամբորդութեան նպատակին օրերուն մէջ։

Բայց՝ երկրորդ նպատակը տարբեր գոյներ ստացաւ։ Թէեւ իր ժամանակին ըսուեցաւ թէ Մարքիզը նախագահ Ռուզվէլթի հետ տեսակցութեան մը պտտուն, Մ. Նահանգաց, Մեծն Բրիտանիոյ և Ճաբոնի կառավարութեանց երրեակ նիզակցութիւն մը կազմելու ծրագիրը ներկայացուց, այսօր եւրոպական մամլոյն մեծ մասը բոլորովին տարբեր իմաստներ տալ կ'ուզէ Իթօի ճամբորդութեան։

Ցայսմէն է թէ, Մարքիզին անգլիասերական գաղափարները ծանօթ ըլլալով մէկկող, Եւրոպոյց մէջ առաջին անգամ ռուսական արքունիքը այցելելը, ամէն պարագայի մէջ կը նշանակէ թէ Ռուսիա և Ճաբոն իրարու հետ կարգադրելի կարեւոր խնդիրներ ունին։

Այդ խնդիրներուն մանրամասնութեանցը սեղեակ չենք կրնան ըլլալ, բայց գէթ գիտնանք թէ չինեւճաբոնական պատերազմէն վերջը մեծ կարեւորութիւն ստացած գորէական խնդիր մը ծագած է երկու երկիրներու մէջ։

Ռուսիա իր աշխարհակալական քաղաքականութեամբը Մանչուրիան ձեռք անցնելէ, և միւս կողմէ մինչեւ Վլատիվոսթոք հասնելէ, և գրաւելէ վերջն ալ Բէ-Զի-Լիի ծոցին մէջ, Բէքինի նամստաոյցը եղող Թաքուէն քիչ հեռու Լիաօ-Թէնկի թերակղզւոյն հարաւային կողմը գտնուող Բօր-Արթիւրի և Թալիէն-Վանի նաւահանգիստները, մասդիր է Գորէի թերակղզին ալ գրաւել։

Միւս կողմէ ճաբոնական կառավարութիւնն ալ տեսնելով որ իր երկրին հողը ծիրաւական է մնացնելու 40 միլիոնէ աւելի եղող ազգ մը, ամառաագիտօրէն պէտք ունի տարածելու իր գերիշխանութիւնը, սերունդի, լեզուի և սովորութեանց տեսակէտներովը ճաբոն ժողովուրդէն մեծ տարբերութիւն մը չունեցող Գորէացիներու վրայ։

Բնական է որ Ռուսիա զգալով որ իր փառքն ու հար�աը կազմող հակայ տարածութիւնը միանգամայն իր տարրութիւնն ալ է, փափաքի եւ ջանայ թէ՛ իր ծրագիրները և թէ՛ ճաբոնական կառավարութիւնը զոհացնող լուծում մը ներկայացնել։ Ահա այս պարագան եւ մարքիզ Իթօի Բէթէրպուրգէ այցելութիւնը, արգասաւոր երեւակայութիւն ունեցող հրապարակագիր դիւանագէտներուն համար գուշակութիւններ ընել տալու առիթ ընծայած է։

Այս վերջինները կ'ըսեն թէ, Զարը Գորէայի խնդրին վերջ տալու համար, Իթօի առաջարկած է որ Գորէն Ռուսիոյ մնայ... եւ Ճաբոնի կառավարութիւնն ալ Փիլիպինն արշիպելագոսը գրաւէ... իբր թէ այս պարագային Ռուսիա պիտի օգնէ Ճաբոնի, բայց յայտնի չէ թէ խօսքո՞վ թէ գէնքով։ Տեղը չէ պնդելու թէ, այս ծրագիրը փոխադարձաբար հարմարներուն համար օրուան ամենէն մեծ նիւթն է, սակայն եթէ այս լուրը հաւատացնել ուզողները լրջօրէն կը խօսին — էն միամտութիւնն ալ շատ անգամ խելացիութիւն կը համարուի... — ճաբոնական կառավարութիւնը Գորէան Ռուսիոյ ձգելու համար, թէ Փիլիպինեանցիներուն հետ պիտի պատերազմի եւ թէ Միացեալ Նահանգաց հետ։ Այն ատեն Ճաբոնի Փիլիպինեաններուն հայթայթած թնդանօթները ճարտնական մարտանաւերուն դէմ պիտի պարպուին, բացի ամերիկեան զրահաւորներէն որոնք պիտի սպառնան Թոքիոյի։ Ռուս մարտանաւերը պիտի հանին անմիջապէս, եւ եթէ չի յարձակին Ամերիկացւոց վրայ, (այս պարագան անհաւանականէ, որովհետեւ պատերազմէ մը ազատուելու համար է որ վերոյիշեալ առաջարկը պիտի ընէ Ճաբոնի) գէթ լաւնական ցոյցեր պիտի ընեն։ Միւս կողմէն, անգլիական, գերմանական եւ ֆրանսական զրահաւորներն ալ պիտի մասնակցին միջազգային շուէ-ղաՖՖն... ահա ընդհանուր պատերազմը...։ Արդէն, ուշադրութեան արժանի կարեւոր կէտ մը կայ զոր պէտք չէ մոռնալ։ Ենթադրելով որ, Ռուսիոյ առաջարկը դիւանագիտական կարգադրութեան մը գոյնը ստանայ, Ճաբոն ինչպէս կրնայ հաւաք ընծայել Ռուսիոյ խոստումներուն։

Այս տեսակ կարգադրութեան մը շնորհիւ, Ռուսիա ուզած վայրկենին կրնայ գրաւել Գորէն, բայց ինչ տեսակ գրաւական մը կրնայ տալ Ճաբոնի, այս վերջինը միլիոններ ծախսելու հրաւիրելէ առաջ։ Մի կրնայ հաւատալ թէ մարքիզ Իթօ այդ կարգի պայմաններ ընդունելու չափ միամիտ է։ Ճաբոն դիւանագէտը ռուսական կառավարութիւնը համոզելու համար գացած է Բէթէրսպուրգ, և ո՛չ թէ անկէց համոզուելու։ Ակէց զատ, Մարքիզի համոզումները անպատճառ ճաբոնական կառավարութեան և հանրային կարծիքին համոզումը չեն կարող ըլլալ։

Ա՛րդ, ինչ պէտք է հետեւցնել քաղաքական այս անսովոր ազմուկներէն։ Առաջին անգամ պէտք է դիտնանք թէ, թէեւ քաղաքական խնդիրներու մէջ կրնան չպատուաստ փոխոխութիւններ գոյանալ, և տէրութեանց մասնաւոր կարգադրութիւնները չատ անգամ կ'ապշեցնեն հանրային կարծիքը, բայց սա ալ մտաբերելու է թէ այդ փոփոխութիւններն եթէ մտէն քննուելու ըլլան, աստիճան մը տրամաբանական կապ մը կ'ունենան իրենց մէջ։ Հաւատալով մէկտեղ թէ, դիւրահաւանութիւնը շատ անգամ անբմբռնելի և կամ զարմանալի գաղափարները մինչ իսկ հաւատացնել կու տայ մեզ, պէտք չէ մոռնալ թէ քաղաքական եղելութեանց դատողութեանը մէջ, ամէն բանէ առաջ պաղարիւնութիւն պէտք է, ոչ թէ այդ եղելութեանց մեր շահերուն համաձայն ըլլալէն գոյացած մասնաւոր համոզում մը։ Ռուսական թերթերը մեծ գոհունակութեամբ կ'ընդունին մարքիզ Իթօի Բէթէրսպուրգ այցելութեան տեղի տուած աղմուկներն, և ֆրանսական մամուլն ալ — բնականաբար — այդ լուրերուն աւելի հաւաք ընծայող վարանում մը կը ցուցնէ, այսինքն անտրամաբանական չի գտներ զայնս, կը յուսայ եւ կը մաղթէ։ Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ՝ ճաբոնական դիւանագէտը անդլիացի դիւանագէտներուն հետ ալ պիտի տեսակցի, եւ եթէ հակառակ իր կրթութեան տեսակին եւ մինչ ցարդ յայտնած միտումներուն, ռուսասէր քաղաքականութեան մը հետեւի եւ համոզել ջանայ իր երկիրն ալ, Գորէի խնդիրը Ռուս եւ Ճաբոն կառավարութեանց կամքէն անկախ, կարծես բնական արգելք մէ երկու պետութեանց յարաբերութիւններուն աւելի սերտ ըլլալուն։

Ճաբոնական հիմնական չահերուն տեսակէտով՝ եթէ Գորէ Ճաբոնցիներուն ձեռքը չանցնի, գէթ պէտք է անկախ ըլլայ, եւ ո և է տէրութեան ձեռնարկներէն աւելի, դիւրամատչելի ճաբոն վաճառականութեան եւ արուեստներուն։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՋՈՒՐԸ

Ջուրին քանակութեան գալով կը տեսնենք որ մեր երկիրին վրայ ջուրը շատ առատ է։ Երկրին ¾ մասը ջուրով ծածկուած է, ովկէանոսներու, ծովերու, լիճերու, գետերու եւն. ձեւերուն տակ։ ամէն քաղաքի ջուրերու կը հանդիպինք։ Սա երկինքի վրայ կտխուած խիտ ամպերը ջուր են, սա հողին մէջ ջուր կայ, սա ծառին մէջ ջուր կայ, քու մէջդ իսկ ջուր կայ, աղնիւ ընթերցող։ Մի՛ զարմանար, մեր մարմինին ¾ մասը ջուր է։

—Ուրեմն չըսե՞ս որ, մասամաւէն ո՛չ թէ միս կ'առնենք այլ ջուր։ սա ճրչափ թօհաֆ բան է։

—Այո՛, առած միսիդ մեծ մասը ջուրէ կազմուած է։ սակայն միսը ջուր չէ։

Ապացուցանելու համար թէ մարմինին մեծ մասը ջուր է, կ'առնենք 20-25 օրուա կշռող ոչխար մը, և փուռի մը մէջ... ազուոր մը կ'եփենք «քիւլպասի»ի պէս։ կը տեսնենք որ 25 օրուա կշռող մարմինը զգալապէս պակսած է։

Դարձեալ, ծառի մը վրայէ փայտ մը կը կտրենք ու կը կշռենք։ վերջը աղուոր մը տաքցնելէ ետքը նորէն կը կշռենք ու կը տեսնենք որ ծանրութիւնը շատ մը պակսած է։ ասիկա ապացոյց մըն է թէ հոն բաւական ջուր կայ։

Ջուրին բնաբիտական յատկութիւններուն, անոր հաստատուն, հեղուկ և կազային վիճակներուն վրայ չեմ ուզեր խօսիլ, որովհետեւ ամէնքդ ալ գիտէք սոնք։

Գալով ջուրին տարրաբանական յատկութիւններուն, վատահ եմ որ անոնց վրայ շատ բան չէք գիտեր։ Ինչպէս ըսինք, ջուրը կազմուած է երկու տարրերէ։ եթէ ուզենք, կրնանք այս երկու տարրերը բաժնել իրարմէ, այսինքն՝ ջուրը տարրալուծել։ և ասիկա կրնանք ընել էլեկտրականութիւնով և ջերմութիւնով։ Արդէն տեսանք թէ ջուրը էլեկտրականութիւնով ինչպէս կը տարրալուծուի։

Առաջին անգամ կրօվ գտած է որ ջուրը կրնանք իր տարրերուն վերածել ջերմութիւնով։ անա՛ իր ըրած փորձը։ առաւ լմնոակիէ գնդակ մը զոր ճերմկնալու աստիճան տաքցուց, յետոյ զանի ջուրի մէջ խօթեց և տեսաւ թէ ջրածին և թթուածին կազմուած պղպջակներ ելան լմնոակիէ գնդակին։ ուրեմն անիկա կրցած էր տարրալուծել ջուրը ջերմութիւնով։

Անկէ ետք Մ. Հ. Սէնթ-Բլէռ Տըվիլլ տեսաւ որ ջրաշոգին երբ 1000°ը կ'անցնի, ենթակայ կ'ըլլայ տարրալուծումի մը, պրուած ջերմութեան համեմատ։

Ջերմութեան ու էլեկտրականութեան ազդեցութիւններէն զատ, ջուրը տարրալուծելու ուրիշ միջոցներ ալ կան։ Օրինակի համար, կ'առնենք քիչ մը բոթասիում կամ ազանի՝ (սոդիում), կը դնենք զանոնք ջուրին վրայ, այն տեսնն ասոնք ջուրին թթուածինը կ'առնեն (աւազակները) և ջրածինը անպատը թողուն։ և ասիկա կրնանք շուտով ստանալ, ինչպէս, ըսէ՛ ինձմէ առաջ, սիրելի ընթերցող, որ տեսնեմ թէ որվե՞ր ես։

—Մոմ մը կը բռնենք վրան, և երբ փոքր ճայթիւնով մը մարի, ելլողը ջրածին է։ Այս երկու մետաղները առանց տաքցուելու կը տարրալուծեն ջուրը։ երկաթն ալ կը տարրալուծէ ջուրը, բայց պէտք է որ հրաշէկ վիճակի մէջ ըլլայ։ Նոյնպէս ջուրը կրնանք տարրալուծել ածուխով կամ կանչուկով(*) (էլսօ) երբ ասոնք ստատիկ տաքցուին։

Երբ ո և է մարմնի մը ինչ տարրերէ բաղկացած ըլլալը գիտնալ կ'ուզենք, կրնանք երկու միջոցներ գործածել։ կրնանք այն մարմինը տարրալուծել, կամ համադրել։ Տարրալուծումը (անալիզը) մարմին մը իր տարրերուն վերածել ըսել է։ համադրումմ (սինթէզ) տարրեր միացնելով մարմին մը կազմել է։ Արդէն տեսանք թէ ջուրը ինչպէս կրնանք տարրալուծել։

Ինչպէս արդէն ըսինք մինչեւ 1783 թուականը ջուրը պարզ մարմին մը նկատուած էր, սակայն այդ թուականին ֆրանսացի երկու նշանաւոր տարրաբաններ, Լավուազիէ և Մէօնիէ, տարրալուծումով և համադրութիւնով ցուցուցին թէ ջուրը բաղադրեալ մարմին մըն է։

Ընթերցողին անշուշտ մեծ զարմանք մը պատճառած պիտի ըլլամ, երբ ըսեմ թէ... ջուր կրնանք պատրաստել։

Անշուշտ այս խօսքիս շատերը չը հաւատացին. սակայն անկարելի է մնթէ։ Պիտի տեսնէք հիմա։

Կ'առնենք գնդաշիշ մը (պուլէն), զանիկա ամբողջովին կը լեցնենք թթուածին կազով (անշուշտ առաջուընէ պատրաստած պիտի ըլլանք) ապա անոր մէջ խողովակի մը միջոցով ջրածին կը ներմուծենք։ ապա էլեքտրական կայծ մը կուտանք և կը տեսնենք որ պայթիւն մը կ'ելլէ։ այս ձայնը նշան է թէ թթուածինը և ջրածինը միացած են և ուրեմն ջուր կազմուած է։

Սակայն խնդիր է թէ որչա՞փ ջրածին, որչա՞փ թթուածինի հետ կը միանայ և ջուր կը կազմէ։ Պէրզէլիուս (**) և Տիւլօնկ (1) փորձերով ցուցուցած են որ ինը կրամ ջուր կազմելու համար պէտք ունինք մէկ կրամ ջրածինի և ութը կրամ թթուածինի։ կամ 11,11 կրամ ջրածինը 88,89 կրամ թթուածինին հետ միանալով կը կազմուի 100 կրամ ջուր։ Տիւմա (2) շատ զգուշութիւններով կատարած է այս վարքը, զոր հոս կրկնելու հարկ չկայ։ Այս վարի ցուցուցածնիս ծանրութեան համեմատութիւնն է։

1805 թուականին Կէյ-Լիւսսաք (3) և Հումպոլտթ հաստատեցին թէ ջուր կազմելու համար եթէ ծաւալով մէկ մաս թթուածին առնենք, երկու մաս ջրածին պիտի առնենք։ Ուրեմն ջուրը կազմուած է, ծաւալի տեսակէտով, երկու մաս ջրածինէ և մէկ մաս թթուածինէ։ իսկ կշռի տեսակէտով, ինչպէս տեսանք, 100 կրամ ջուրը կազմուած է 11.11 կրամ ջրածինէ և 88,89 կրամ թթուածինէ։

Ինչպէս գիտենք արդէն, ջուրը իր մէջ կրնայ լուծել հաստատուն, հեղուկ և կազային մարմիններ։ երբ ջուրին բարեխառնութեան աստիճանը աւելի բարձրացնենք հաստատուն և հեղուկ մարմինները աւելի արագ կը լուծուին։ Ա.յսպէս բնութեան մէջ բնաւ մաքուր ջուր չի գտնուիր։

Բէլիկօ տեսած է որ սովորական մէկ լիտր ջուրի մէջ 54,1 խորանարդ սանթիմէթր կազ կը գտնուի. բղպէս.

Բնածխկ թթու (ածխաթթու.)	22,6
Բորակածին (ազոտ)	21,4
Թթուածին (օքսիժէն)	10,1

Ջուրին մէջ հաստատուն նիւթեր կրնան լուծուիլ՝ ըլլայ իրենց լուծելիութեան չնորհիւ, ինչպէս մանեզիի և կիրի ծծմբաքարերը, բոթասիումի և ազանիի կանչուկաւորները, ըլլայ չնորհիւ բնածխական թթուի ներկայութեան, ինչպէս բնակայծքարը և կիրի ու մանեզիի բնածխատները։

Հիմա տեսնենք թէ ջուրը ըմպելի ըլլալու համար ինչպէս պէտք է ըլլայ։ Ջուրը ըմպելի ըլլալու համար, պէտք՞է ըլլայ, թարմ, անհոտ, տակաւոհամ, բայց հաճելի, նաեւ պէտք է կարենայ փրփրիլ ճառը և եփել բանջարեղէնները։ եթէ ջուրին մէջ լուծուած ըլլայ քիչ մը բնածխական թթու, աւելի համով և դիւրամարս կըլլայ։

Ջուրի մէջ, կիրի բնածխատի, կիրի լուսածնատի և կանչուկաւոր աղածինի ներկայութիւնը օգտակար է ընդհանրապէս մենդաութեան, և ոսկրային ամման։ Ընդհակառակը երբ մէկ լիտր ջուրին մէջ 20 սանթիկրամէն աւելի կիրի բնածխատ գտնուի, այն ջուրը վնասակար է։

Այն ջուրերը որ գործարանաւոր գոյացութիւններ կը պարունակեն, ինչպէս ճահիճներու ջուրերը, խմելու ջուր չեն, և վնասակար են։

Բժշկութեան մէջ ամէն տեղ կը գործածուին հանդէպին ջուրերը, ըլլայ իրենց բարեխառնութեան համար ընդմէջէն ջուրեր, ըլլայ իրենց մէջ լուծած նիւթերուն համար պաղ հանդէպին ջուրեր։

Այս քանի մը պզտիկ ծանօթութիւնները կարծեմ ձեզի բաւական եղան ջուրը ճանչցնելու։

ԱՇՈՏ Ե. ՊԱԶՊԱԶԵԱՆ

(1) Ֆրանսացի բնագէտ և տարրաբան մը, ծնած է ի Ռուէն (1785—1838)

(2) Ֆրանսացի նշանաւոր տարրաբան մըն է, Ֆրանսական Ակադեմիային անդամ է. ինքը առած է շատ մը պարզ մարմիններու հիւլէական կշիռը, ֆոխանակութեան օրէնքը (1800—1884)

(3) Ֆրանսացի բնագէտ և տարրաբան (1778—1850) ըրած է շատ մը բնագիտական և տարրաբանական գիւտեր։

(*) Այս բառը ինչպէս նաեւ ուրիշ ատազանիշ կրող բառեր ես չենք գտնար կամ յարմարցուցած եմ։ Ա. Ե. Պ.

(**) Շուէտացի նշանաւոր տարրաբան մը (1779—1848), որ արդի տարրաբանութեան մէջ մեծ դեր մը խաղացած է։

ՀԱՄԲԻԿ

Աշուն էր։

Իրիկնամուտին դաշտին մէջ առանձին պտոյտ մը կատարելու տարօրինակութիւնը ունեցեր էի նոյն օր, չեմ գիտեր ինչ տեսակ զգացումն մը մղուած։

Արեւը հոն, արեւմտեան կողմը բլրակին վրայ կը չողար, կը լողար երկնից լուրթ կապոյտին անհուն, անսահման տարածութեանը մէջ։ փոքր մարմրուն շղերը մարմնոյին վրայ հոգեվարքի տենդը ունէին։ Ամպ քանի մը ծուէներ բեհեղի հանգոյն՝ ճիգ կ'ընէին քաշել արեւու լուսաշող, լուսողող ճակատը։ Միջոցին մէջ խուսմբ ճնճղուկներ ճիվ ճիվ ճվալով խոլ չրջաններ կ'ընէին անհոգ, աննպատակ։ Ծառերը կիսամերկ վիշող թեթեւ հովին դէմ կը խշխշային, ու իրենց տերեւները՝ գեղնած մահուան գալուկով կ'սպրդէին մեղմիմիլար, հողին ծոց հող դառնալու. ընութեան աշնանային պատրող կերպարանափոխումը բոլորովին մերկ, հոլանի կը պարզուէր ամէն կողմ։

Ընդհատ, համաչափ քայլերով կը յառաջանայի ալերս ժուռածելով դաշտանկարին վրայ, հետաքրքիր ու միշտ խոհուն, երբ մանկական յիշատակներու տալագեղ պատը պարզուեցաւ աչքերուս առջեւ. և յանկարծ մտքիս մէջ ծայր տուաւ դպրոցական սիրուն հատուած մը՝ զոր այնքան սիրած եմ ու սիրեցի երբ վաճառականական ծանրատաղտուկ հոգերը չրջապատեցին զիս չորս կողմէն. երբ էրէկոան խաղաղ...։

Բառերը խեղդուեցան կոկորդիս մէջ, ձայնս նուազեցաւ, չէի կրնար հաւատալ, ինչ, այդ ատաղձիսի մէջ ինչ կը փնտռէր խորտիկ այդ աղջնակը... ինչ բան կը յուզէր իր պաշտելի հոգին, ուզեր էր արդեօք եթերաբնակ հեռի այդ հուրին հեռի փախչիլ մարդկային ընկերութենէն... ո՛հ անթեւ հրեշտակ թեթեւ մը կը ժպտէր, իր գեղեցիկ դէմքին սարսռուն թովանքը կը դիմէր, կը հմայէր զիս, իր անբիծ ճակատը մուտքակոյ ոսկեղող թեւերու տարտամ շուքովը ստուերած՝ կը վերանէր փայլը գոհարի նման աչուքներուն՝ որոնք խորութիւն մը, անհունութիւն մը կը պարփակէին չիյտեմ ինչ տեսակ։ Եթերային աչխարհէ մը թռած էր թափառիկ այդ պարիկը, դաղտած էր գնացքը ու եկած թառած էր հոն, ապառամէն լերկ կողին վրայ, անո՛ր միայն վտանգելով իր բոյրն ու հրապոյր։ Ձերմակ չրջազգեստի ստուերտա ալեայ մէջ պլլուած գերանրջէյին իր անձնիքը, քմայիկ ու հրամայիկ կ'երկարաձգուէր հոն, սիրուն անպիթութեամբ մը, փափուկ ձեռքերէն մին պատուանդանը եղեր էր, աղուորիկ, դիւթագեղ գլխու մը որ փափուկ նուրբ մատներու խուրձով մը շրջապատուած էր, իսկ միւսը ներելի անհանգիստութեամբ մը գացեր, հանդչեր էր հոն, չփակէն ներս կուրծքին խորը։

Կը խլրտի հոգիս հակառակ երասանը անցուկ տարիքիս, ներոյժ տատապանքի մը ցաւը աղապատանքի կը փոխուի, կը սարսռի էութիւնս համբուն, կը տեսնեմ աչերու խուսափուկ թարթափումը. կը տեսնէ զիս, թրթռուն թովութեան մը անձնատուր, գնացքս կը շարունակեմ... քանի մը քայլեր միայն կը զատեն զիս իրմէ, կ'երերակայ, վեր կ'առնէ գլուխն հերարձակ։ Արձակ համարձակ կը նետուիմ իր քով, մինչ նէ խիղճս բնոյթ մը կը ստանայ հանդէպ երկչոտ տատամսանքիս։

— Պիտ հաճի՞ք արդեօք թոյլ տալ...

— Համէ... տե՛ս բնութիւնը, գեղեցիկ չէ։

Խորունկ քաղցրալուր ձայնը, իր անսպասելի տաք վերաբերումը ինձի դէմ կը խրախուսէ զիս.

— Ազնիւ էք, օրիո՛րդ, բարի հոգիք միայն գիտեն ներքոնդել բնութեան գեղեցկութիւնը, կը պատասխանեմ։

— Կը տեսնե՞ս լոյսը, լուսեղէն գունը, հիանալի չէ՞, շատ անգամներ կուգամ հոս, միշտ իրիկնամուտին։

Սա փոքրիկ մատովը կը ցուցնէ արևը։ Իր անվրդով արհամարհոտ դիրքը անծանօթի մը հանդէպ, կը զարմացնէ զիս։ Պատասխանել կը պատրաստուիմ իր հարցման, բանաստեղծօրէն։

— Արևը, ոհ այո, նոր հաբի մը նաղանքը ունի, հապա սա բոցավառ ամպէկը...

Շո՛ւտ։

Փափուկ ձեռքերու կորովի հարուածը դէմքիս վրայ, կ'ահաբեկէ զիս... կը տեսնեմ անոր անգութ որսորդէն հալածուող եղջերուի մը արագ ոստումով սուրալը դաշտին երկայնութեանը ու կը լսեմ խոր լռութեան մէջ արձագանգող խուլ, սարսռացուցիչ աղաղակը... Համբի՛կ, համբի՛կ...։

Զլխատա՜ւ... Աստուա՛ծ իմ, ինչո՞ւ ըրիր զայն։

* *

Աստուած գիտէ ինչ քաշելս մինչև որ գիւղ եկայ, շատ դէշ ազդեր էր ինձ սոյն տարօրինակ դէպքը։ Բարեկամս հոգածու փութկոտութեամբ մը դիմաւորեր էր զիս, իր հիւրը, գրգռուած վիճակս, գունատած դէմքս մութին մէջ նշմարած ըլլալու է որ «ինչ ունիք, ինչ եղաք... կակաղեց։

Զանացի պահել այլայլումս կարելի եղածին չափ և հաստատ ձայնով մը պատասխանեցի.

— Աղտորիկ աղջնակի մը ապտակի արդիւնք, ուրիշ ոչինչ։

— Հա՛... Սուրբիկը, բայց ինչ բան գործեցիր զինք գրգռող... անխոհեմութեանդ արժանի պատիժը ընդուներ ես։

— Սուրբի՞կը... կը ճանչնա՞ր զայն։

—Ինչո՞ւ չէ։— Պատմէ ուրեմն։

— Խենդուկ պատմութիւններու տէր էք, նա՛հ, դուք, գրոց կարդացողներդ, ու կսկսի պատմել սէրը սրբասուն Սուրբիկին։

«Նէ իր ծնողաց միամօր աղջնակն էր սիրելի, զինք նշանեցին հակառակ իր կամաց հարուստ մէկու մը զաւակին հետ, շլացած անոր նիւթական ճոխ վիճակէն։ Տարիներ անցան, Սուրբիկ անխախտ կը կենար իր կամքին վրայ, հարսնիքի օրերը մօտեցան, միշտ նոյն, անյուսալի էր համակերպումը ծնողացը աղաչանքին, ծնողքը հասկցաւ իրենց սխալը և դարմանել փորձեց, իր սիրած սրտին հետ կապելով զայն։ Սուրբիկ Համբիկինն էր ալ...»

— Համբիկ, ըսի ակամայ վերյուշելով բանաստեղծական նկարագրութիւնս արուեստ, ամէնէր իր Համբիկը յիշեցուցեր էր. ու արևը հարսնութեան վարդ ու դուարթ ժամերը, մինչ բարեկամս անտարբեր կը շարունակէր։

— Բայց մեղրալուսնի առաջին ամսուան առաջին օրերուն Համբիկ յանկարծական կ'ըլլար ամուսնական առագաստին մէջ։ Ի՞՛նչ Համբիկ, կայտառ երիտասարդ մ'էր... ա՜հ, ըրի՛ ու սենեակս քաշուեցայ

ՓԱՐՓԱՌ

ԶԸՐԱԱԹ

ԶԷՅԹՈՒՆ ԱՂԱՃԱՐԸՆԸՆ ԱՇԸՂԱՆՄԱՍԸ

Ֆրանսանդրն Վօքլիւզ էեալէթինին Մէրիմօղ չէհրինտէ մուգիմ, Մ. Ֆէլիքզ Մէյնար, զէյթուն աղաձարընդն աշընլանմասընա, վէ պունուն ֆիտէլերինէ տարր զանէթ միւքէմմէլ պիր բարբոր նէյր իթմիշ տիր։

Մուսալէյինին պէեանընա կէօրէ, զէյթին աղաձարընա գալէմ աշընը ուրմագ տահա էյի տիր։ Աշը զէմանը տախի, աղաձարընն հէնուզ տօմուրճաղարը օղմազան էվվէլ, եանի մայիս վէ յունիս այլարը տը։ Պունուն իչուն, իբի սէնէլիք գուվվէթլի պիր ֆիլիզ սէյիլիր, վէ պունտան կէօզէրինին թէշէքքիւլաթը միւքէմմէլ գալէմլէր ինթիխապ իտիլիր։

Պունտան սօնրա, աշլանմագ աղաձն գասպուզը իւզերինէ 4 սանթիմէթրօ միւրապպահնէթ պիր եարդ եարբլըր, վէ եօգարըսընտան պու գասպուգ գալտրրբլուր։ Պատէհու պիր միւրապպա գասար գասպուգ պուլունմագ չարթը իլէ գալէմ հազրբլանուր, վէ իչպու գալէմին պիր եասուտ իբի կէօզի պուլունմասընա տիգգամ իբի սէնէ եարմագ իչուն, գալէմին աչբլան տէլիբ պէօյիւքլիյինէտ օղմասընա զայրէթ օղունմագ լազմ տը։ Պու տա եարբլտրգտան սօնրա, գալէմ եէրինէ գօնուլուր, վէ ուռմուզ 5 սանթիմէթրօ կէնիշլիքտէ պիր պէզ բարչասը իլէ պիր գաչ եէրտէ սարբլուր, վէ էրթէսի կիւնի՝ գալէմին 10 սանթիմէթրօ աչաղըսընտան, էլ տէսթէրէսիյէ պիր չէնթէք եաբբլուր, վէ իչպու իբի չէնթիքին արասընտագի գասպուգ գալտրբլուր։

Թահմինէն 10 կիւն սօնրա գալէմի էօրթմիւշ օլան էսկի աղաձին գասպուզը իլէ իչթիղալ իտիլիր, վէ օ զէմանտան սօնրա աշընտան պաչգա ֆիլիզ հուսուլէ կէլմէմէսինէ տիգգտթ իտիլիր։

Մ. Մէյնարըն պէեան իթտիեի ուսօլ եէնի տէյիլ տիր։ Ֆէնտուսինին տախի մալիւմ օլտուղու վէճճ իլէ բէք չօգ զէմանտան պէրի պու ուսուլը հէր քէս պիլիր։ Ցագաթ, մաէթթէսսիֆ էքսէրը մահալլէրտէ մալիւմ տէյիլ իսէ տէ, թաթպիգինտէն բէք զիեատ ֆատիտ կէօրիւլէճէք տիր։

Աչընդն եօգարըսընտա պուլունան տալլար իլէ, գալէմ աչընը տալլարը գօնուլմասեան սահր տալլարընն, աչընդն իքինճի տէֆա չէրգան ֆիլիզինտէն էվվէլ պուտանմամասը, վէ իբի սէնէլիքտէն աչաղը պուլունան տալլարընն աչբլանմամասը լազմ տը։ Աչբլանմագ տալլարընն գալընընը մահտուտ տէեիլ տիր։ Եալընընը աչը գօնուլաճագ տիւզ պիր եէր պուլունմասը, վէ տալլարընն բէք գալընն օլմամասը (էն նիհայէթ 10-12 սանթիմէթրօ գութրընսա) իգթիղա իտէր։

Էկէր ֆիտան քիչլիք իսէ, թօրբագտան 2-3 սանթիմէթրօ եօգարը տախի աչը գաչէմի գօնուլուր, մուսմալէյին պու կիպի աչբլարընն սօռդտան գօրգան ճինալէրտէն պաչբսընը, վէ գալէմ ալմագ իչուն էյի վէ մանսուլտար ճինալէրին ինթիխապընը թավսիեէ իտէեօրսա տա, հագլը տէեիլ տիր։

Դանալ մէսէլէսինտէն օղաեը բարլամէնթօ իլէ պէզուչմասընընդամտան տօլաեը նէտէն պէնի աեբպլաեօր։ Դանալար լաեիհասընընն իլգ պէհարտա միւղաքէրէ իտիլմէսի մէմլէքէթին մէնֆաաթը նօգթատ նաղարընտան բէք խաբբրը սաեբլմալը տը։ Պու լաեիհանընն իհրաբը իլէ մէմլէքէթէ բէք պէօեիւք պիր խըտմէթ իտիլմէշ պուլունտաղընտան, հիւքիւմէթ պու մուհիմմ թէշէպպիւտէն վազ կէչէմէշ։ Բուսօրա հիւքիւմէթի՝ պու բլանլարընն էլպէթտէ պիր կիւն հուսուլա կէլէճէճինէ էմին տիր։

Թարիֆէ մէսէլէսինէ պէօեիւք պիր կէվվէքիւքլէ պագտրընը պէեան իտիլիեօր, նալ պու քի պու տօղրու տէեիլ տիր։ Չինքի պաշ վէքիլ քէնտի ֆիքրլէրինի Ալմանիանընն պիլճիմէլ հիւքիւմէթլէրի վէքիլլէրինէ ճէպրէն գասպուլ իթտիրէմէշ։ Մէմլէքէթիմիզին գանունլարը պու կիպի էհէմմիեէթլի խուսուսլարտա, մէզքիւր վէքիլլէր իլէ միւղաքէրէ իթմէք լիւզումընը էմր իտիեօր քի, պիզիմ տէ պունտան պաչգա պիր չէյ եաբմաղա սէլահիեէթիմիզ եօգ տը։

Վէքիլլէրին պու պապտէ այնի ֆիքիրտի պուլունմալարընտան զիեատէսի իլէ մէմնունմամ։ Լահա հագգընտա վէքիլլէր իլէ Ռայխշթակ մէճլիսի ազասը ուեուչանագալարընը իւմիտ իտեօրըմ։ Մ. Ռիհթէր՝ էն զիեատ թիճարի մուահէտլէրտէն պան իսէեօր։ Պու մուահէտլէրին ուզուն միւտտէթ իչուն ուզտարլմասընը սօն տէրէճէ արզու իտէրիմ։ Հաթթա կէչէն սէնէ պիլէ մուահէտլէրին՝ պիզէ գապալ օլանագ պիր էսաս իւզերինէ եէնիտէն ագտ իտիլմէսի ֆիքր վէ արզուսընտա օլտուղումընը սէօյլէմիշ իտիմ։ Պունընալա պէրապէր, թիճարի մուահէտտաթընն հէր նէ օլուրսա օլսուն լազմ կէլէճէճինի իտտասա իտէմմ։

Ալմանեա իլէ թիճարի մուահէտտաթ ագտ իտէն տէվլէթլէր, պունլարընն տէվամը խուսուսունտա պիզիմ կիպի ալագատար տըրլար։

Թիճարի մուահէտտաթընն եալընընգ գարբլըրգալը մէնֆաաթլար էսասը իւզերինէ ագտ օլունապիլէճէյինէ պէնտէ գանիիմ։

Շո՛ւտ գատար քի, պու պապտա վուգու պուլաճագ միւղաքէրաթ էսնասընտա, ֆիքր վէ արզուլարըմըզը պիզտէ սարբէրի կիպի սէօյլէեէպիլիրիզ։ Պիզիմ տիկերլէրինտէն տահա չէքմինմէքլիյիմիզէ հիչ պիր սէպէպ եօգ տը։

Էճնէպի կաղէթալարընը պու պապտէքի ֆիքրլէրի, պիզի. հուգուգ վէ մէնֆաաթլարըմըզընը իյճապ էյլէտիկի եօլտան՝ զէրրէ գատար շաշբրթաբրամագ։ Պու կաղէթալարընն թարիֆէ հագգընտաքի մուհաքէմէլէրի, արթըգ պէնճէ գապալ օլունմադա լաեբդ օլամագ։ Պիզ Ալմանեանընն թէրագդիսինէ՝ պէօյիւմէսինէ խըտմէթ իտէն, վէ չիֆթիվիյէ ալտ պու կիպի իսլահաթը իճրատան պաչգա պի չէյ եաբմաեօրզ։

Մ. Ռիհթէրին համիեէթինէն ասլա շիպէտ իթմէմ։ Վագաթ՝ սարբ միլէթլէրլէ օլան միւնասէպեթմըզը մէյտանա սիրէրէք, պու կիպի ֆատէլի թէշէպպիւլէրէ գարշը կէլմէք սաֆտէրուլըզ տը։ Պու հալա պաչգա պիր իսմ վէրմէք միւմքինն տէլլ տիր։ Մ. Ռիհթէր էճնէպի տէվլէթլէր թա-

Էկէր պու մատտէ հագգընտա պիր չարէ պուլունմադա, իթթիֆագը միւսէլլէսին պէօեիւք միւչքիլաթա օղրաեաճազը թապիի տիր։

Պունունլա պէրապէր, մէզքիւր իթթիֆագ մուգավէլէսի եէնիտէն իմզալանա պիլէ, շարթլարընն ախիրէն Ֆրանսա իլէ Իթալիա արասընտա հուսուլէ կէլէն տօսթանէ միւնասէպլէթ կէօրէ տէեիշտիրիլէճէճի, գավիյէն բիվաեէթ օլունմադտա տը։

ԳՕՆԹ ՊԻԼՕՎԸՆ ՊԷԵԱՆԱԹԸ. — Ռայխշթակ ազասընտան Լօժէն Ռիհթէրին, եէնի թարիֆէ լաեիհասը հագգընտա իթմէշ օլտուղու իթթրազլարընա ճէվապէն, գօնթ Պիլով՝ աթիտէքի մուհիմ միւթալէաթը պէեան էթմիշ տիր։

«Մ. Լօժէն Ռիհթէր՝ թարիֆէ հագգընտա հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտիեիմի պէեան էտիեօր։ Անճագ պու թարիֆէլէր հագգընտա տահա պիր չօգ պէեանթտա պուլունճաղըմըզ թապիի օլտուղունտան, Մ. Ռիհթէր բէք տէ ասէլէ իթմէմէլի իտի։ Մուսմալէյէ, եէնի թարիֆէ լաեիհասընընն Ավթրիա իլէ Իթալիա մէնֆաաթլարը՝ եանի Իթթիֆագը Միւսէլլէսին պէգաբը նօգտատ նաղարընտան զարարը օլտուղունը սէօյլէեօր իսէ տէ, պու ֆիքր ասլա տօղրու օլմազ։ Մուսմալէյէ, գանալարտան պահս իթմէք իսթէմիշ իսէ տէ, պու մէսէլէ մէպուսան մէճլիսինին վազիֆէսի տարբէսինտէ պուլունտուղընտան, պու խուսուստա պիր ֆիքր պէեան իսէմմ։ Մ. Ռիհթէր՝ պէնի պու պապտէ կէվվէկիլիք իլէ իթթիհամ իսէեօրսա տա, հագլը տէեիլ տիր։

Դանալ մէսէլէսինտէն օղաեը բարլամէնթօ իլէ պէզուչմասընընդամտան տօլաեը նէտէն պէնի աեբպլաեօր։ Դանալար լաեիհասընընն իլգ պէհարտա միւղաքէրէ իտիլմէսի մէմլէքէթին մէնֆաաթը նօգթատ նաղարընտան բէք խաբբրը սաեբլմալը տը։ Պու լաեիհանընն իհրաբը իլէ մէմլէքէթէ բէք պէօեիւք պիր խըտմէթ իտիլմէշ պուլունտաղընտան, հիւքիւմէթ պու մուհիմմ թէշէպպիւտէն վազ կէչէմէշ։ Բուսօրա հիւքիւմէթի՝ պու բլանլարընն էլպէթտէ պիր կիւն հուսուլա կէլէճէճինէ էմին տիր։

Թարիֆէ մէսէլէսինէ պէօեիւք պիր կէվվէքիւքլէ պագտրընը պէեան իտիլիեօր, նալ պու քի պու տօղրու տէեիլ տիր։ Չինքի պաշ վէքիլ քէնտի ֆիքրլէրինի Ալմանիանընն պիլճիմէլ հիւքիւմէթլէրի վէքիլլէրինէ ճէպրէն գասպուլ իթտիրէմէշ։ Մէմլէքէթիմիզին գանունլարը պու կիպի էհէմմիեէթլի խուսուսլարտա, մէզքիւր վէքիլլէր իլէ միւղաքէրէ իթմէք լիւզումընը էմր իտիեօր քի, պիզիմ տէ պունտան պաչգա պիր չէյ եաբմաղա սէլահիեէթիմիզ եօգ տը։

Վէքիլլէրին պու պապտէ այնի ֆիքիրտի պուլունմալարընտան զիեատէսի իլէ մէմնունմամ։ Լահա հագգընտա վէքիլլէր իլէ Ռայխշթակ մէճլիսի ազասը ուեուչանագալարընը իւմիտ իտեօրըմ։ Մ. Ռիհթէր՝ էն զիեատ թիճարի մուահէտլէրտէն պան իսէեօր։ Պու մուահէտլէրին ուզուն միւտտէթ իչուն ուզտարլմասընը սօն տէրէճէ արզու իտէրիմ։ Հաթթա կէչէն սէնէ պիլէ մուահէտլէրին՝ պիզէ գապալ օլանագ պիր էսաս իւզերինէ եէնիտէն ագտ իտիլմէսի ֆիքր վէ արզուսընտա օլտուղումընը սէօյլէմիշ իտիմ։ Պունընալա պէրապէր, թիճարի մուահէտտաթընն հէր նէ օլուրսա օլսուն լազմ կէլէճէճինի իտտասա իտէմմ։

Ալմանեա իլէ թիճարի մուահէտտաթ ագտ իտէն տէվլէթլէր, պունլարընն տէվամը խուսուսունտա պիզիմ կիպի ալագատար տըրլար։

Թիճարի մուահէտտաթընն եալընընգ գարբլըրգալը մէնֆաաթլար էսասը իւզերինէ ագտ օլունապիլէճէյինէ պէնտէ գանիիմ։

Շո՛ւտ գատար քի, պու պապտա վուգու պուլաճագ միւղաքէրաթ էսնասընտա, ֆիքր վէ արզուլարըմըզը պիզտէ սարբէրի կիպի սէօյլէեէպիլիրիզ։ Պիզիմ տիկերլէրինտէն տահա չէքմինմէքլիյիմիզէ հիչ պիր սէպէպ եօգ տը։

Էճնէպի կաղէթալարընը պու պապտէքի ֆիքրլէրի, պիզի. հուգուգ վէ մէնֆաաթլարըմըզընը իյճապ էյլէտիկի եօլտան՝ զէրրէ գատար շաշբրթաբրամագ։ Պու կաղէթալարընն թարիֆէ հագգընտաքի մուհաքէմէլէրի, արթըգ պէնճէ գապալ օլունմադա լաեբդ օլամագ։ Պիզ Ալմանեանընն թէրագդիսինէ՝ պէօյիւմէսինէ խըտմէթ իտէն, վէ չիֆթիվիյէ ալտ պու կիպի իսլահաթը իճրատան պաչգա պի չէյ եաբմաեօրզ։

Մ. Ռիհթէրին համիեէթինէն ասլա շիպէտ իթմէմ։ Վագաթ՝ սարբ միլէթլէրլէ օլան միւնասէպեթմըզը մէյտանա սիրէրէք, պու կիպի ֆատէլի թէշէպպիւլէրէ գարշը կէլմէք սաֆտէրուլըզ տը։ Պու հալա պաչգա պիր իսմ վէրմէք միւմքինն տէլլ տիր։ Մ. Ռիհթէր էճնէպի տէվլէթլէր թա-

ռաքինտան պէքլէնիլէն սիւալարը պիզ-զաթ քէնտիսի իտէեօր։ Անճագ, ֆրրագա էֆքիարընտա պուլունուպ, Ալմանլարըն էճնէպի մէմլէքէթլէրէ խըտմէթ իթմէլէրի էլպէթտէ էյի տէյիլ տիր։ Պիլճիմէլ տէվլէթլէրլէ, կէրէք բալիթիգաճա վէ կէրէք էգօնոմիեա խուսուսընտա, տօսթանէ միւնասէպպաթտա պուլունմաղը ֆէվգէլատէ արզու իտէրիզ։ Շու գասար քի, թիճարի մուահէտլէրին էճնիտէն ագտ օլունմասընը ճիտտէն արզու իտէրիզ։

Եէնի մուահէտլէրտէ, եալընընգ մէմլէքէթին սանասթլարը վէ թիճարթի տէեիլ, պէլքի զըրասթը տա նազարը տիգգաթա ալմագ լազմ տը։ Մամաֆիհ, սանաի մահսուլլար իչուն թէտարիք իտիլէն բիճաալարընն չօղատըրմասը զանէթ էհէմմիեէթլի պիր լիզում թէչքիլ իտէր։»

ԴՕԼԻՄՊԻՈ Վէ ՎԷՆԷԶԻԻԷԼԱ. — Դօլմանտան «Նիւ-Եորգ» Հէրալտ կազէթասընա չէքիլէն Թէլէկրաֆնամէեէ նաղարէն, Դօլօմպիա ասիլէրի բէյսի, Տիեազ՝ 10 նէֆէր իլէ պէրապէր քէնտիսինի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմիշ տիր։

Տիեազըն տիկէր չէրիքլէրի՝ Բանամա վալիսի տօքթէօր Ալպանա գարշը կէլմէք իչուն, ասիլէրին բէյսի պուլունան Բօրիրիւս իլէ պիրլէշմիշլէր տիր։ Տօքթէօր Ալպանընն գումանտասը ալթընտա պուլունան Դօլօմպիա ասքէրի իլէ, Վիքթօր Լօրէնզօնընն գումանտասը ալթընտա պուլունան ասիլէր արասընտա Ակուատէլ ճիվարընտա պիր մուհարէպէ վուգու պուլմուշ տը։

ԿԱԼԻՉԵԱ ԼԷՀԼԷՐԻ. — «Թան» կազէթասընընն Վիեննա մուխպիրի, էֆրէնտի դէկոնմբերինտէ աթիտէքի թէլէկրաֆնամէի չէքիլիօր։ «Խարիճեէ նազբը քօնթ Կոլոխովսքի, վէ Ալմանիանընն Վիեննա սէֆիրի քօնթ Խօլէնպուրկ, Լէհլէրին Լէհպէրկտէ Ալմանիսա գարշը իթտիքլէրի նիւմայէրտէն տօլաեը պիրիպիրինի զիարէթ իթմիշ օլուպ, էսէֆի մուճիպ օլան պու նիւմայէրին, Սվթրիա վէ Ալմանիանընն իթթիֆագլարընա խալէլ կէթիրէմէեէճէքլէրինի պէեան իթմիշլէրտիր։

Այնը զէմանտաա, Կալիչիա գրթասընտա նիւմայիշլէր տէվամ իտէեօր։ Վրէչէն մուհաքէմէսի մէսէլէսի հէր նէ գատար Բրուսիա բարլամէնթօսընտա միւղաքէրէեէ գօյմագ լազմ կէլիր իսէ տէ, լէհ մէպուսլարը մէսէլէեէ տահա էհէմմիեէթլի պիր բէնկ վէրմէք իչուն, Ռայխշթակ մէճլիսինէ քօնթ Պիլօվա պաղը սիւվալար իյրատ իտէճէքլէր տիր։»

Ալմանիա մաթպուաթը Լէհլէրին պու հարէքէթլէրինէ գարշը սօն տէրէճէ հիտտէթլէնուպ, հէյլէ Ռուս կազէթալարընտան էն մէշհուրլարը պուլունան «Նօվօյէ Վրէմիա» «Սվէթ» «Ռօսիա» վէ սահր ճէրիեէլէրինին՝ Վրէչընը մահքէմէի թարաֆընտան մահքիւմ օլան լէհ ասիլէրի իչուն իսանէ թօփլատգլարընտան տօլաեը տահա զիեատէ միւթէէսսիր օլուեօրլար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԻՍ Ֆէլէմինկ մէպուսան մէճլիսինտէ, խարիճեէ նազբը ճէնուպ Աֆրիգատա խուսուսի գարարկեահարտա պուլունան Ֆէլէմէնկիլիրէրին պուլունտգլարը էէրի պրագտրգլարընը, վէ մէզքիւր գարարկեահարտա պուլունան տիկէր տէվլէթլէր թէպաասընընն հուգուգունը մուհաֆզա իթմէք վազիֆէսի միւշարիլէյէ տէվլէթլէրէ սիտ պուլունտուղունու, վէ Ֆէլէմէնկ հիւքիւմէթինին պունտան պաչգա պիր չէյ եաբամաղընը սէօյլէմիշ տիր։

—Էֆրէնտի դէկտ. Հինքէ, Ինկիլիզլէր Երմէլօ նամ մահալին ճէնուպը զարպիսինտէ պուլունան պիր Ոէօր գարարկեահընա հիւճում իտուպ, 100 Ոէօրի էսիր իթմիշլէր տիր։ Այնը կիւնտէ, Ինկիլիզլէր Նիլսթրիւմ ճիվարընտա պուլունան գօմանտան Պաղրընը գարարկեահընա հիւճում իտուպ, 93 Ոէօրի էսիր իթմիշլէր։

Եինէ մէզքիւր կիւնտէ Ինկիլիզլէր՝ Թրանսվալընը չբմալը զարպիսինտէ պիր նօգթատա պուլունան գօմանտան Լիոնպէրկին գարարկեահընա հիւճում իտուպ, 19 Ոէօր էսիր իթմիշլէր տիր։

ՍԲԱՆԵԱՆԸՆ ԹԷՏԱՐԻԹԵԱԹԸ. — Հարպիեէ նազբը ժէնէրալ Վէյլէր՝ Ալմանիատան եէնի սէրի աթէչլի թօքլար սաթուն ալմագ իչուն բարլամէնթատան 9 միլիօն ֆրանգլէգ պիր գրէտի թալէպ իթմիշ։ Ֆագաթ պունտան էվվէլտէ 7 միլիօն թախսիս իտիլմիշ պուլունտուղունտան, մալիյէ նազբը պու եէնի մէպլաղա չիտտէթլէ գարը կէլմէքտէ տիր։

Փիլիպեան Ս.Տ.Ա.Ը.Ը. — Վաշինկթօն մահքէմէի ալիսինին պիր գարարընա կէօրէ, Փիլիպեան ատալարը ճէմահիրը միւթթէֆիգա թօրբաղընտան իքի մէմլէքէթ արասընտա միւպատէլէ իտիլէն մահսուլաթտան կէօրիւք ալընմահաճագ տը։

ԱԼՄԱՆԻԱՆԸՆ ՆՈՒՖՈՒՄԸ. — Սօն նուֆուսը սթաթիստիգինէ կէօրէ, Ալմանիանընն 56,367,178 նուֆուսու օլուպ, պունլարտան 27,736՝247 էրքէք վէ 28,629,931ը տա զըզ գատընն տը։ Շու հալտէ, 1895տէն պէրի, Ալմանիանընն նուֆուսը 4՝087,277 գատար չօղալմըշ տը։

ՆԸՇԱՆ

Խայրը խանը Սալթանաթը Սէնիկէտէն օլմասընա մէպնի, Ռուսիա ասրլ զատէկանընտան Դագգասիա օրտուսընա մէէմուր ճէնէրալ բրէնս Նիգօլէսսպիպօֆա իլչիճճի բիւթիւտէն Օսմանի։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Ավթրիա վէ Մաճարիսթան տէվլէթի թարաֆընտան Սուրիէ վիլայէթի ումուրը էճնէպիսէ միւտիրի սէատ. Խալիլ Նուրի էֆէնտիէ վէրիլէն իքնճի բիւթպէտէն Ֆրանսուա Ժօզէֆ նըշանընընն թալիգի խուսուսընա Իրատէի Սէնիյէէ էրշան պուլյրուլմուշ տը։

ՏԱԽԻԼԻՃԵԼԷ

ՀՈՒՏՈՒՏԸ ԵՈՒՆԱՆԻԵԷ գալէէրի իլէ սահր ինչաթ իտիմ պուլարագ, եալընընգ Ռէօսթիւմ նէէրի իւզերինէ եաբբլաճագ քլօբրիւտէն պաշգա իշ գալմամըշ տը։

ՀԱՄԻՏԻԵԼ ՀԻՃԱԶ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼԸ միտալիալարընընն չիմիլիք ալթուն գըսմընտան 300, կիւմիւշտէն՝ 15,000, նիքէլտէն 30,000 ատէտ տարպ օլունաճագտը։

ՏԻՐՍԷԱՏԷԹ ճիվարընտագի չըմէնտրքէր իտարէլէրի թարաֆընտան խաթթ գուրպինտէ եաբբլաճագ ինչաթ վէ թամիրաթ իչին, էվվէլ էմիրէտ տաիրէի արտէսինտէ մուրաճաաթա լազմ կէլէն բուխարաթը ալընմասը իչին, մէրճիի մախսուսը իլէ գօմանեա արասընտա մուխտարէրէ ճէրէեան իթմէք տէ տիր։

ՊԷՕՃԻՒԷՌԱՏԱՏ պիր թուղա խարմանը իհտասը իչին՝ միւտտէտ թալէպ օլունմուշ իսէ տէ իսթիտա գապալ օլումմշ տը։

ՊԱԼԹԱ ԼԻՄԱՆԸ Քէօբրիւսինին ինչաաթ վէ թամիրաթընա եագընտա պաչլանքլաճագ տը։

ՇԱՐԳ ՇԸՄԷՆՏԸՖԵՐԼԷՐԻ թահվիլաթընտան քէնտրլարը գօբմըշ, եաղընընը պօզուլմուշ վէ բարչա բարչա օլմըշ, վէ ֆագաթ օգունճագ տէրէճէտ քեաղըտ իւզերինէ եաբբշաբբրլան վէ չըմէնտրֆէր թահվիլի օլտուղը անլաշբլանընընը իտարէճէ սաթընն ալընմասը, երպապը թարաֆընտան գապալ օլուպ օլունմամագա թաեին իտիլմիեէն էսկիմիշ օլանլարընն մալիեէճէ նումէրօլարը գայտ օլունմասը, վէ թաեընմահաճագ տէրէճէտէ օլանլարընտա գապալ իտիլմէմէի գարարլաշբրբլմըշ տը։

ԶԱԽԻՐԻ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ. — Տէրսէատէթ իլէ Գոնիա վիլայէթինտէ ինչասը լազմ վէ Իրատէի Սէնիյէ իգթիդասընտան օլան զախիրէ պօրսալարընընն Տէրսէատէթէ պիր մահալ ինչա իտիլինճէէէ գատար, Տէրսէատէթ թիճարէթ օտասը պինասընընն ալթ գաթընտա մուանալէտա պաչլանմըշ, վէ ինթիխապ իտիլէճէէ ալալարընն տախի թիճարէթ օտասընընա ինթիխապ իտիլմէք իւզրէ, ալթը զաթտան իպարէթ պուլունմասը գարարլաշբրբլարագ, պու պապտէ ճէրէեան իտէճէք մուամէլէթա տաիր թանզիմ գըլընան նիզամնամէ վէ լահիալար, Շուրաեը Տէվլէթճէ թէտգիգ գըլընմըշ, վէ օրման նէզարէթի իլէ, թիճարէթ վէ նաֆաա նէզարէթը ճէվիլէրինտէն պաղը իյզահաթ սօրբլմասընա լիւզում կէօրիւմիշ տը։

ՃԷՊԷԼԸ ՊԷՐԷԲԷԹ Սանճաղը էհալիսի, հայվան պէսլէմէք վէ եէթիշտսրմէքլէ մէշղուլ պուլունմալարընա, վէ գօեունլարտան մաատա պաշգա հայվանլարտան սէնէվվի պիր չօգ իսրաճաթ վուգու պուլմասընա մէպնի, մէզքիւր սանճագտա՝ հայվան խասթալըգլարընը թէտավի իթմէք իչուն՝ օրաեա մուգթէտիր պիր պայթաք կէօնտէրիլմէսի լիւզումը, Ատանա ֆիլահեէթինտէն օրման վէ մատէն վէ զըրաաթ նէզարէթինէ իչար գըլընմըշ տը։

ՆԱՀԻԵԷ ՄԻՒՏԻՐԼԷՐԻ. — Մուհաքէմէ ալթընա ալընուպ տա, մահքիւմ օլմահան նահիեէ միւտիրլէրինին գամիմմըզ իմթիհանընա գապալլարը, Շուրաի տէվլէթճէ միւնասիպ կէօրիւլէրէք, մազպաթասը մագամը Սանէի Սէտարէթբէնահիեէ թագտիմ գըլընմըշ տը։

ԿԱԶԵՕԶ ՖԱՊՐԻԳԱԼԱՐԸ. — Մէվճուտ պիլ ումում կազէօզ ֆապրիգալարը հագգընտա թաթպիգ իտիլմէք իւզրէ, պիր նիզամնամէ գալէմէ ալընարագ կէօնտէրիլմէսի խուսուսընընն Շէհիր Էմանէթէ ճէլիլէսինէ թէպլիղի գարարլաշբրբլմըշ տը։

ԳԱՐ.—Միսիլիսէն եաղբլսրընա կէօրէ, պիր հաֆթա էվվէլ տէնիզատէ պիրէն ֆուրթունա ֆէվգէլատէ չիտտէթլի օլուպ, պու էանատա Միսիլիսէ սօռգ չիտտէթլի իտի։ Սեա Սուգաղասընա քիլլէթլի, վէ նէֆսի Միտիլի գասապասը ճիվարընտաքի թէբէլէրէ գար եաղմըշ տը։

ԳՕՆԵԱ ՇԷՀՐԻՆՏԷ ՍՍՏ. — Գոնեա չէրինին սուհա օլան իսթիհաճընը տէֆ իթմէք իչուն, չէհիրտէն 28 քիլօմէթրօ ուզագ պուլունան Պիլէճիք վէ Մալաս քէօյլէրի ճիվարընտան չզգան սուեըն կէթիրթտրիլմէսի, վէ պու. պապտէ սարթը լազմ կէլէն 16,000 լիրասան 6000 լիրասընընն վէրիլմէսինի արզու իտէն էհալիտէն իսանէ թօրլանարագ, 10՝000 լիրասընընն տախի մէզքիւր վիլայէթին թարիզ պէտէլաթընտան իյֆասը խուսուսը հագգընտա Իրատէի Սէնիյէէի հազրէթը Բատիշահի չէրէֆսուսուր պուլյրուլմուշ տը։

ԶԸՐԱԱԹ.— Մէմլիքը Շահանէպէ զըրաաթընն թէրազգեա հագգընտա պաղը ֆիքրլէրի հավի, Մ. Պէյքը թարաֆընտան պիր լահիա թանզիմ օլունուպ, մազամը Սատրաղամիեէ թագտիմ իտիլմիշ տիր։

ԿԷՕՄՐԻՒԹ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.—Հսկա վիլայէթինտէ կիւմիւշ հանի քէօլիմատէնի հասրլաթընտան 350,000 քիլօ միւրատէսէնկ ճէվէհրինին Սամսօն թարիգի իլէ Եվրօբատա կէօնտէրիլմէսի խուսուսունա, Ռուսումաթ էմանէթի ճէլիլէսինճէ միւասատէ օլունմուշ տը։

—Պիր չօգ կէօմրիւքլէրտէ մուամէլաթ թաթիլ իտիլիեի որրատա, եանի ագչամ սաաթ 11էն սօնրա էճնէպի մէմլէքէթլէրտէն Տէրսէատէթէ կէլուպ կէօմրիւեէ չզգարբլան մալ վէ էմթեա վէ եշեանընը՝ կէօմրիւկ մուամէլէսի էրթէսի կիւնէ պրագբլմադա, վէ պաղէն պունլարը իչինտէ հայվանվանաթ տա պուլունուպ, մուճաֆազալարը իչին, 12 պարկիր ալապիլէճէք գատար պիր ալարընն ինչասընա լիւզում կէօրիւլմէքտէ պուլունտուղունա, պու պապտէ սարթ իտիլէճէք մէպլաղարընն մըզգատրը Ռուսումաթ նէզարէթինճէ թաեին իտիլմիշ տիր։

ԹԱՐԱՊՈՒՐՍԸ ՂԱՐՊ վիլայէթինճէ ասքէրի գայտ իթմէք մուամէլէսինէ իպթիտար օլունմագ իւզրէ, էվվէլա նուֆուս թանրիրի իչուն վիլայէթի մէէցունիեէթ վէրիլմէսի՝ ասքէրի գամիսսընճա գարարլաշբրբլուպ, իրատէի Սէնիյէէ տախի չէրէֆսուսուր պուլյրուլմուշ տը։

ՍԷԼԱՆԻԿ ՊԱՂԼԱՐԸ. — Իւզիմ պաղլարընա խասթալըգ զուհուր իթմէղտէն էվվէլ, եանի 1896 սէնէսինտէ 31 միլիօն լիթրա շարապ հասրլ իտէեօր իսի։ 1899 տէ պու մահսուլ 19 միլիօնա, վէ 1900 սէնէսինտէ տախի 14 միլիօն լիթրաեա էնմիշ տիր։ Շու հալտէ խազինէնին զարարը 150,000 լիրասան ֆազլա ատտ օլունմագտա տը։

ԻԶՄԻՐ ԿԷՕՄՐԻԿ ԱՄՊԱՐԸ.— Իզմիր անպարլարընընն օ տէրէճէ կէնիշ օլմասընը տէրմէեան իտէրէք. Պէյրութտէ օլտուղու կիպի, մէզքիւր շէհիր տուեունը ումումիեէ նազբը ռայ չուպպուգլարը վէ էլ իլէ սիրիլէն թէքէրլէքլի թէքքէրլէրը իսթէմիշ իսէ տէ, իչպու թէքլի

իլմիշ տիր։ Շու հալտէ ֆաղլա օլարագ 1,960,000 լիրա վարիտաթ մէվճուտ օլուպ, պունդն 60,000 լիրասը Մրսրը Տուեուսը Ուսմանիէսինէ վէ 884,000 լիրասը խուսուսի պօրճը էօտէմէսինէ թախսիս իտիլուպ, զալան 210,000 լիրասը իլէրտէ վուգու պուլաճագ հէր հանկը իհթիեաճ իչուն սարֆ իտիլէճէք տիր։

ՄԷԱՐԻՑ ՄԻԻՖԷԹԻՆԷՐԻ. — Մէարիֆ նէզարէթինին սրհիէ միֆէթթիլէրի, մէքթէպլէրի զիեարէթ վէ սրհիէ ահվալընը թէպգիգ իթմէկ տարիր էմր ալմըշլար տըր։

ՊԻՐ ԱՄԵՐԻԿԱ. մէքթէպ զըրնը ճուսա էրթէսի կիւնի Իզմիր լիմանընա վասիլ օլմուշ տըր։

ՈՒՄՈՒՄԻ ՄԱԱՇ.— Եվվելճէ եազըմըզ օլտուղու կիպի, Մալիյէ նէզարէթի ճուսաա էրթէսի կիւնիւ ումուսի մաաշ թէվզի իթմիշ տիր։

ԵԼՆԻ ՊԻՐ ՆԻՋԱՄ.— Պա Իրատէի Հազրէթը Բաիշահի, քէնարլիէրինէ թէսլիմ օլունան սրահարը մանուսս օլարագ զաիպ իտէն վէ եա սաթան աքբէրլէրտէն վէ բօլիսլէրտէն ազըր ճէզա ալընճագ տըր։

Մ. ԷՎԵՆԻՏԷՍ, Եունանիսթան զըրաաթ նազըրընա պիր մէքթուպ եազարագ, զըրաաթ ճէմիյէթինէ 10 պին ֆրանգ հէդիյէ իթսիէնի պիլտիրմիշ տիր։

ՇԵՐԲԷՐ ֆիեաթը եէնիտէն տիւշմէկէ պաշլամըշ տըր։

ՍՕՍԻԴՏԱՆ ՏՕՆՄՍԻՇ. — Կէյվէ Օրթաքէօյինէն Հայ-հոսօմ պիր արիէ՝ գոճա, գարը վէ 4 էվլատ կէչէն հաֆթա ուղագ պիր եէրտէն ավատէթ իթսիլէրինէ, գար ֆուրթունասընտան տոնմուշլար տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մինչեւ այս պահուս, դեռ ոչ է հեռագիր չստացանք Առանայէ, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին վերջնական ընտրութեան նկատմամբ։ Բայց ուշ կամ կանուխ, արդիւնքը բացայայտ է, քանի որ քուէները կեդրոնացած են Երուսաղէմի երկու արժանայարգ եպիսկոպոսներուն՝ Խապաեան և Երէցեան Սրբազաններուն վրայ, որոնց մէկին կամ միւսին ընտրութիւնը ազգին բաղձանքին հետ մէկտեղ համաձայն է նաեւ Կայս. բարեխնամ Կառավարութեան հաճութեան։

Ընտրողական ժողովոյ կողմէ գրեթէ միաձայնութեամբ արտայայտուած այս գնահատում, արդարեւ ապառաքեր է Երուսաղէմի վանքին, որ եթէ աստուածաբան վարդապետ պատրաստելու համբաւը չունի, գէթ վարչական կարողութիւններով օժտուած մէկէ աւելի անդամներովը կրնայ պարծիլ իրաւամբ։

Պատկառելի Պատրիարքէն սկսեալ, մինչեւ երիտասարդ աբեղան կարգապահութեան, պարտականութեան և մարդավարութեան նախանձելի հով մը ունի որ կարծես մինակ Ս. Յակոբայ միաբանութեան յատուկ է։ Եւ արդէն առանց այդ սկզբունքին, առանց այդ նուիրական համերաշխութեան ինչպէս կարելի պիտի ըլլար դարերէ ի վեր վարել վանք մը որուն մէջ անպակաս կը պաշտօնավարեն հինգ վեց ՀՈՎ եպիսկոպոս, քսան, երեսուն Ս. վարդապետ և անոր կրկինն ալ երիտասարդ աբեղայ ու սարկաւագ։

Ընտրողական ժողովը ի հարկէ նրկատողութեան առած է այս ամէնքը և կշռելով Կիլիկիոյ աթոռին կարեւորութիւնը, անոր համեմատ միացուցած է իր քուէն Երուսաղէմի երկու եպիսկոպոսներուն վրայ, վստահ ըլլալով անոնց վարչական տաղանդին և չինիչ կարողութեան։

Կիլիկիոյ աթոռը, ներկայ վիճակին մէջ ամենէն աւելի պէտք ունի կաթողիկոսի մը որ գիտնայ միաբանութիւն մը կազմել ու զայն վարել, Երուսաղէմի դարաւոր միաբանութեան ոգիովն ու կարգապահութեամբը։

Երբ միաբանական կազմակերպութիւնը հաստատ հիման վրայ դրուի, երբ միաբաններուն թիւը զարգանայ, ուսեալ, զարգացած և բանիբուն կըղերներով, երբ Ս. Յակոբեանց ոգիովը դաստիարակուած առաջնորդներ գիտնան արժանապէս հովուել իրենց հօտը կրօնապէս, այն ատեն Կիլիկիոյ աթոռն ալ պայծառանալով օգտակար արդիւնքներ կուտայ իր թեմին, ինչ որ մեր ամէնուս իղձն է միահամուռ։

Ուրախաւէտ է նաեւ սա՝ պարագան որ, ինչպէս Երուսաղէմի միաբանութեան ամէն վարդապետներ, ներկայ ընտրելիներն ալ կը վայելեն համարումն ու վստահութիւնը Կայս. բարեխնամ կառավարութեան, որ ապաքէն ամենէն մեծ գրաւականն է յաջող պաշտօնավարութեան։

ԿԱՐՆՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Կարինէն մեզի տեղեկութիւններ կը հաղորդեն երկրաշարժէն սրկածեալ ժողովուրդին վիճակին վրայ։ Իրաւ է թէ ցնցումները նուազած եւ մեղմացած են, բայց ձմրան խստութիւնը հետզհետէ սաստիկ համեմատութիւններ առնելու վրայ է, որով ժողովուրդը, մանաւանդ աղքատ ժողովուրդը շատ դէշ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Տաղաւարներն ալ սկսած են բանի մը չծառայել և շատերը վախով ու դողով իրենց տուներուն ստորնայարկերը վերադարձած են պատսպարուելու։

Անհաւատի մարդիկը իրենց գործին գլուխը անցած են և իրենց խանութները վերաշինելու կ'աշխատին թէեւ, բայց գործերը վերջին ծայր կայուն հանգամանք մը ունին, և արդէն. բացի նպարավաճառէն և հացագործէն, ո՞վ պիտի գործ ընէր բազմակարօտ արկածեալներուն հետ։

Մայր-եկեղեցին շատ դէշ կերպով վնասուեր է, ինչպէս գրուեցաւ արդէն, և բաւական ծախքի կը կարօտի նորոգուելու համար։ Նոյնպէս վարժարանները։

Կառավարչատունը կարեւոր բաժին մը յանձներ է Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. Վ.ի, այն 3500 ոսկիի նպաստի գումարէն որ վերջերս հանձնակուեցաւ Լմնտոնի մէջ։

—Երզնկայի մէջ ընդհանուր հանգանակութիւն մը բացուելով, 1000 ոսկի հաւաքուեր և զրկուեր է Կարնոյ կուսակալին։

Ս. Պատրիարքը երէկ անձամբ այցելեց ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվը՝ և շնորհաւորեց անոր յիսնամեայ յոբելեանը։

—Կրօն. ժողովը եւ Նպաստից Յանձնաժողովը այսօր նիստ պիտի գումարեն Պատրիարքարանի մէջ։

—Իւսկիւտար Նոր Թաղի Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ համեմատականի մեռցած երկու անդամներէն Թումիկ էֆ. Սուրէնեանը ընտրուեր է կիրակի օր։

—Մայր-եկեղեցւոյ Դպրաց Դասուն հաշիւներուն վերջին քննութիւնը կրօն. ժողովին կողմէ յանձնուած էր Վահրամ եպիսկ., Մանկունիի, որ Դպրաց Դասուն նախկին արձանագրութեանց և կանոնագրութեանց նկատմամբ ուսումնասիրութիւններ կատարելու պէտքը յայտնած է։

—Կիպրոսի Առաջ. Պետրոս Ծ. Վ. Սարաճեան իր ծննդավայրը՝ Սիվրիհիսար ժամաներ է։

—Յառաջիկայ դեկտ. 8ին, Թիֆլիսի դատաստանական պաշտօնարանին մէջ, դատը պիտի տեսնուի Թիֆլիսի հանգուցեալ քաղաքագլուխ Եւանգուլեանցի, Ուպրավայի անդամներուն՝ Խօսրոեէվ Իվանթկօի, Արղութեան-Երկայնաբազուկի և Վերմիշեանի, որոնք կ'ամբաստանուին թէ իրենց պաշտօնավարութեան միջոցին զեղծումներ գործած են։

—Կիրակի օր, Բերայի Աղքատախնամի սրահին մէջ կատարուեցաւ հուանդապահութեան դասընթացքէն շրջանաւարտ երեք հիւանդապահուհիներու աւարտական քննութիւնը և այս առթիւ վկայական ստացան Տիկ. Սանդուխտ Տ. Սամուէլեան, Օր. Բարբոն Քէօմիւրճեան և Օր. Զարուհի Ռափայէլեան։ Հանդէսին ներկայ կը գտնուէին թաղին քարոզիչ Հմայեակ եպիսկ., Աւագերէց Մկրտեան հայրը, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները և բժիշկներ՝ ինչպէս Թորգոմեան, Սեղբոսեան, Աճէմեան, Մասիս, են. են. էֆէնտիները։ Շրջանաւարտները քննութիւն տուին վիրաբուժութեան, առողջապահութեան, անդամաղնութեան և բնախօսութեան վրայ։ Քննութեան աւարտումին, Տօք. Աճէմեան պէյ խօսելով, շեշտեց օգտակարութիւնը այս դասընթացքին զոր Աղքատախնամը հաստատած է և այս առթիւ մէկ քանի դրուատական խօսքեր ուղղեց Աղքատախնամի նախորդ անդամուհի Տիկ. Մատակեանի մշակին։ Հմայեակ Սրբազան, շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը Աղքատախնամին և բոլոր այն բժիշկներուն, որոնք անձնուիրաբար աշխատեցան հիւանդապահուհիներ հասցնելու գործին, «Հոգոց»ով մը փակեց հանդէսը։

Ա.ԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ անցեալ հոկտեմբեր ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս։

Ամարաղարի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակոյ մէկ տարուան 2497 ղրշ.ի հասոյթին մեռցորդն՝ ձեռամբ գանձապետ Ստեփան էֆ. Մհի. Եղիանեանի 769, Ամարաղարցի 23 աղգայիններէ յիշեալ էֆ.ի ձեռամբ 343, Սիրական էֆ. Սրապիոնեան յԱմարաղար իր ամուսնութեան, առթիւ ձեռամբ Բիւզանդ էֆ. Բէշեանի 300, Դոսթաքի էֆէնտի Բօսմիսաի 120, Բարեպաշտուհի Տիկին մը ըստ իւր ուխտի սեպտ. և հոկտ. Յարութիւն էֆ. Հիւրինեան Նիկոմիդացի իւր որդւոյն ամուսնութեան առթիւ 108, Յովհաննէս էֆ. Արապեանի հարսանեաց հանդէսին հանգանակեալ ձեռամբ Դաւիթեանս էֆ. Փափազեանի 100, Աշէտաղիի աղգայիններէ 87,50, երեք բարեսէր աղգայինք յԵօղկաս 82 և Ղեւոնդ Ծ. Վ. Թուր-Սարգսեան, ձեռամբ Կարապետ էֆ. Աբրահամեանի 60, Մկրտիչ էֆ. Մաղլամեան Իրսաթօֆ որբանոցի 60, Յովհաննէս էֆ. Բէշէկիօֆ 54, Օր. Պիրճուհի Յ. Սաղսեան Իպանտրմա 20, Մրկրը աղա կառապան 20, գումար 2231.50։

Զօրլուի բարեսէր աղգայիններէն ուղարկուեցաւ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ միջոցաւ 23 քաշ թարխանա, 4 քաշ լոբիա, 9 քաշ չէչերիկ, 113 քաշ պուլկուր 1 քաշ բակլա և 1 քաշ սիսեռն։ Ամարաղարի բարեսէր աղքայիններէ ձեռամբ Արմաւենի մայրապետի 55 ղրշ բրդեայ գուլպա, և 2 հատ կտաւ շապիկ։ Աղն. Դառնիկ էֆ. Ս. Կիւլպէնկեան՝ 1 այծ իւր 2 ուլերովն, Մեծ. Ստեփան էֆ. Տէր Ահարոնեան Պրուսացի 2 ոչխար, Արմենակ էֆ. Կէպէչեան Սեբաստացի 1 ոչխար, բարեպաշտուհի Տիկին մը 1 ոչխար, բարեսէր ոմն 2 ոչխար կտրուած, եղբարք Խնճիճեան 1 գառնուկ, բարեսէր ոմն 1 գառնուկ, բարեսէր ոմն Դաղատացի 22 քաշ շաքարեղէն, բարեսէր տիկին մը 5 հատ ղինկօ փոքր պանիր, բարեսէր ոմն 5 հատ հաւ, բարեսէր ոմն 4 հատ բապարմաչէթ։

Հոկտեմբեր ամսոյ սիկաւի թղթի հասոյթն եղած է 2800 ղրշ.։

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ նաեւ թէ՝ հետեւեալ սարիրչ արհեստաւորք ըստ իւրեանց բարի սովորութեան հոկտեմբեր ամսոյ մէջ եւս Հիւանդանոց այցելելով անձնուիրաբար ածիլած են պատսպարեալներն, Բարմաք գարուէն՝ հաճի Յակոբ աղա Խըրխըրեան, Գում գարուէն՝ հաճի Կարապետ, Փիլիպոս, և Աղտճեան աղայք, Սամաթիայէն՝ Ալիքսան աղա Զարքճեան, Մհի. Համբար աղա Հալէպլեան, Մհի. Համբար աղա Յարութիւնեան և Կարապետ աղա։ (ԿՆԷ)

ԻՆԶՊԻԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱԻ

ԻԶՄԻՐԻ Ա.ԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԸ

Երկրորդ Շրջան (1842-1879)

(Շարունակութիւն)

1801ի չինութենէն յետոյ թէև մերթ ընդ մերթ և ի պահանջել հարկին կ'կատարուին մանակի նորոգութիւններ և կարեւոր յաւելումներ կ'ըլլան Հիւանդանոցի ինչ ինչ մասերուն վրայ, սակայն 42—79 տարիներու երկար շրջանի մը մէջ նախկին չէնքը հետզհետէ կ'հինայ կ'քայքայի, միւս կողմէ պէտքերը կ'բազմապատկին, ժամանակի պահանջները կ'փոխուին ու զգալի կ'ընեն աւելի ընդարձակ և աւելի ողջպահիկ պայմաններու համեմատ կազմակերպուած Հիւանդանոցի մը վերաշինութեան պէտքը։ Ահա այս երիրորդ վերաշինութեան կ'ձեռնարկուի 1842 ին Մատթէոս Եպիսկոպոսի (յետոյ Կաթողիկոս) առաջնորդութեան որով, թէև ո՛չ շատ դիրութեամբ. ժողովրդական հանգանակութիւնը դանդաղ ու դժուարաբաշխ կ'երթայ, անտարբեր ու դժկամակ անձեր ի՛հակառակին վերաշինութեան գործին և չեն ուզեր որ և է կերպով մասնակցիլ մարդասիրական այս հաստատութիւնը աւելի պայծառ և աւելի պատուաբեր դիրքի մը վերածելու համար եղած ընդհանուր ջանքերուն և նուիրատուութեանց։ Բայց ժողովրդեան բարեսէր և լրջամիտ մասը աւելի քան երբէք անհրաժեշտ պէտք կ'տեսնէ Հայ հասարակութեանց պատիւ բերող չէնքով մը օժտելու աղքատ և մեծամեծ զոհողութեանց գնով կ'յաջողի գլուխ հանել հին խարխուլ Հիւանդանոցի վերաշինութիւնը։ Այս վերաշինութեամբ, որու գլուխ և սատար կը կանգնի Էքիզեանց Մահտեսի Պարոն Աւետիք Հայրապետեան, Հիւանդանոցին մէջ կ'աւելցուին հինին վրայ 10 սենեակ, բաղնիք մը, ունկնդրութեան սրահ մը և ծերանոց մը (վերջին երկուքը պարտէզին մէջ), ծախիւք ազգային մնուակին ու ժողովրդական հանգանակութեամբ։

Այս միջոցին թուականին կ'առնուի նաև Հիւանդանոցիս մէջ մատուռ մը չինելու ֆերմանը, որովհետև, ինչպէս ըսինք արդէն. մինչև այն ատեն Հիւանդանոցին մէջ կրօնական պաշտամունք կատարել արգիլուած էր և մինչև Ս. Լուսաւորչի պատկերը, մատանեաքը կայսին հոն որոնց ուխտի կ'երթար ժողովուրդը և մոմ կ'վառէր։ Հիւանդանոցի քահանան, (հաւանաբար այն որ Ս. Լուսաւորչի մատանեքին պահպանութիւնը և հսկողութիւնը կ'ընէր) Պոլսոյ Պատրիարքին միջոցաւ կ'դիմէ սէրութեան եւ կը խնդրէ մատուռի մը չինութեան արտօնութիւնը, յայտնելով թէ Հիւանդանոցը եկեղեցիկ հեռուէն հեռու ըլլալն՝ գիշեր ատեն ծնած երախաները մկրտելու, պատարագ մատուցանելու, հիւանդներուն եւ մեռեալներուն վրայ Աւետարան կարդալու մասին մեծամեծ դժուարութիւնք միշտ անպակաս են։ Խնդրած «ֆէրմանը» կ'առնուի այն ժամանակուան Սահմանոց Պատրիարքի ձեռամբ եւ կը զրկուի Իզմիր, որմէ 7 օր յետոյ Պոլսէն Միքայէլ Ամիրա (հաւանաբար Փիշմիշեան) յստակ եւ սիրուն ոճով նամակ մը կը գրէ Իզմիրի կառավարչին, խնդրելով որ չի զլանայ իր աջակցութիւնը և «ֆէրման»ի գործադրութեան համար դիւրութիւններ տայ։

Արդէն 1801ի առաջին վերաշինութենէն մէկ երկու տարի ետքը (1218 Բէպի-իլ-ախիր 15, Բաբերդի «միւլիւք» կոչեցեալ Յովհաննէս Պատրիարք Զամաշրճեանի միջոցաւ Հիւանդանոցի չրջափակին մէջ մեռել թաղելու հրաւարտակ եղած էր։

Մատուռը չինուելէ և օծուելէ յետոյ հոն կը փոխադրուին Հիւանդանոցի սրբահէն Ս. Լուսաւորչի Պատկերը եւ մասունքը ու այնուհետեւ անխափան եւ կանոնաւորապէս կը կատարուին ժամերգութիւն եւ կրօնական պաշտամունք։ Այս չինութեան յիշատակարանը արձանագրուած է մատուռի աւագ դրան ճակատը մարմարեայ քարի մը վրայ, այսպէս.

«Կառուցաւ Եկեղեցիս Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ազգիս Հայոց։ Ժողովրդոյս աղգիս յԱռաջնորդութեամբ Տ. Մատթէոսի Արքեպիսկոպոսի 1842»։

1842 Դեկ. 18ի կիրակի օրը Առաջնորդը Մատթէոս Արքեպիսկոպոսն՝ ի ներկայութեան կղերական դասին եւ ժողովրդական խուռն բազմութեան՝ մեծահանդէս չքով կը կատարէ մատուռի օծման արարողութիւնը, սրտաուչ տպաւորութիւն կը թողու ներկայից վրայ կրօնական այս հանդէսը եւ ամէն ոք կը զգածուի ու կը մխիթարուի՝ տեսնելով մարմնոյ ախտերու դարմանատան մօտ կառուցուած նաեւ տաճարակալ հոգիներու սիրտերուն եւ հոգւոյ հիւանդութեանց բուժարանը։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 8 դեկտ.— Գօլոնատն կէլէ Ալպան վալիսի, Գօլոմպիոս ասիլնրի իլէ կէչէն անվալա տարի տէվէրան իտէն չտիաթրն զանէթիլ միւպալաղալը օլաուղուանու սէօյլէմիշ տիր։

ԼՈՆՏՐԱ, 8 դեկտ.— Ճարտնանարն սապրգ պալ վէքիլի Մարքի Իթալոնն, հարրն պուրատա կէլէճէկինէ պէքլէնիլիեօր։ Ռուսիա Գորչէտ միւսաատաթէ պուրանճագ օլուրսա, մուգապէլէթէն Ռուսիա թարաֆընտան Մանչուրիին իշղալընա գարշը կէլինմէէճէք իմիշ։

ՊԵՐԼԻՆ.— «Ալկէմանէ Զայթունկ» կազէթասը Սրպիսթան դրալ իլէ գրալիչասը հազրէթլէրինին Ռուսիաէ սէեահէթ իտէճէքլէրինի թէէմինէն պէհան իտէեօր։

ԲԱՐԻԶ.— 265 միլեոն ֆրանգլըգ իսթիքրազ թանվիլաթը 3% ֆայիզէ 21 դեկտ.տէ բիւրսատա չըգարըլաճագ տարը։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻԶ, 9 դեկտ.— Բէյս Շեթայն իլէ Թրանսվալ գումանտանլարընտան Տէվլէթ վէ Պօթա, Հէլպրոնատ 2 միլ ուզաղ պիր մէվգիտէ, մուհարէպէ հազընտա միւզաքէրաթ իճրա իթմիշլէր տիր։

ԼՈՆՏՐԱ.— Սան Վիլիամ մէվգիլինէ Պոէրլէրին ինկիլիզ ասքէրլէրինէ պիր պէօղլուք էսիր վէ 30 վահօն հարպ մուհիմմաթը զապթ իթմիշլէրի, Բրէթորիատան թէլէկրաֆլա պիլտիրիլիեօր։

—Զինէն ավատէթ իտէն Ինկիլիզ զապիթլէրինէն պիրի, Մանչուրի էեաքէտէն պիրէ գէլը եէրէ պրագարագ, տըշարը ըշգտը։ Զօճուգ մանգունանէ.

—«Եարամա՛զ Թրիպիս, ատմէթի ալմատը, սանքի պանա տարըլմըշ կիպի չըգտը կիթատ»։ տէտի։ Լաքին Բօվրէթ՝ Թրիպիսիւն գաբուտան չըգարքէն կէօղլէրինէ քի նօխուտ կիպի եաշ տամլալարընը կէօրմիշտի։

Թրիպիս թիճիգնկինի օմուզլաբը, թավշանլարըն արգասընտան սէկերթէրէք, սահիլէ տօղրու կիթմէկէ պաշլատը։ Հէր նէ գատար զահիրէն ավ իլէ մէշղուլ իտի իսէ տէ, զինէն պաշգա շէյլեր սիւշինիւեօրտը, տուրտը, վէ Մարքիզին եատիկեարը օլան քէսէեի պիր տահա չըգարըլմ թէմաշա իթմէք իսթէտի իսէ տէ, նէքէս ատմէրին խաղինէլէրինի կէօզլէրինատէն պիլէ սագընտրգլարը կիպի, Թրիպիս տախի սագընըեօրտը։ Արզուսը՝ թէրէտատէն պիրէ գէլը եէրէ պրագարագ, տըշարը ըշգտը։ Զօճուգ մանգունանէ.

—«Եարամա՛զ Թրիպիս, ատմէթի ալմատը, սանքի պանա տարըլմըշ կիպի չըգտը կիթատ»։ տէտի։ Լաքին Բօվրէթ՝ Թրիպիսիւն գաբուտան չըգարքէն կէօղլէրինէ քի նօխուտ կիպի եաշ տամլալարընը կէօրմիշտի։

Թրիպիս թիճիգնկինի օմուզլաբը, թավշանլարըն արգասընտան սէկերթէրէք, սահիլէ տօղրու կիթմէկէ պաշլատը։ Հէր նէ գատար զահիրէն ավ իլէ մէշղուլ իտի իսէ տէ, զինէն պաշգա շէյլեր սիւշինիւեօրտը, տուրտը, վէ Մարքիզին եատիկեարը օլան քէսէեի պիր տահա չըգարըլմ թէմաշա իթմէք իսթէտի իսէ տէ, նէքէս ատմէրին խաղինէլէրինի կէօզլէրինատէն պիլէ սագընտրգլարը կիպի, Թրիպիս տախի սագընըեօրտը։ Արզուսը՝ թէրէտատէն

—Մապահը չերիֆլեր խայր [օլսուն, Թրիպիս էֆէնտի, տիւնքի իտտամըն տէլիլինի կէսսէրմէք իչիւն մի պուրաեա կէլտինիզ....

—Ահ էֆէնտիմ, հալէա արազինիզտէ կէօրտիւեիւնիզ կիպի, մութլագ ավճըլըղա կէլմիշ տիր ուէեմ մի զանն իտիեօրսունուզ։

—Օ՞, օ՞....

—Կէչէնտէ, պէնտէնիզի արազինիզ տախիլինտէ կէօրտիւեինիզուն սէպէպի՝ ուրտուղում թավշանըն եարէլի օլարագ պուրաեա կիրմէսինտէն իլէրի կէլտիեինէ սիզի թէէմին իտէր, վէ նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ։

—Այ, ա՛յ....։

—Զանը հազիրանէմմի կէօրէ, պէնիմ կիպի պիր ատէմին նամուսըգլա, սիզին կիպի ասիլին նամուսը արասընտա պիր ֆարզ եօգ տըր։

Պու սէօզ՝ Միսիէօ տը Թրէհանարն ասըլզատէլիք օնօրունա տօգունտուղունտան, չէհրէսինի տեհիտիրտի, գաշլարընը չաթտը, պիր թազըմ իսշնուռատուղուզ ալէամէթի կէօսթէրտի իսէ տէ, Թրիպիսէ ասլա թէէսիրի օլմատըղընտան, սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք։

—Մամաֆիհ, պէնի կէօրտիւեիւնիւզ կիպի, հէման սավուշմամ իչուն պաղըրտընըզ, պէն իսէ՝ մէրամըմը իյզահ իչիւն պիր միւտտէթ գըմըլտանմատըմ իտի։

—Պէն իսէ, գուրչունումու սիզէ կէօնտէրմիշ իտիմ...։

—Ճէնապը Հագդա չիւքր, ուրամատընը, հէր նէ գատար կիւզել նըշանը օլտուղունուղու պիլիրսէմատ...

—Էկէր մէրամ էտէ իտիմ, սիզի եէրէ սէրէճէհիմտէ չիւպհէ վա՞ր մը իտի։

—Արզու պույրուլմատըղընտան տօլանը թէչէքքիւր օլունուր, լաքին վիճատանէն մուհաքէմէ իտէրէք ճէվապ վէրինիզ քի, ֆիրար իթմէէն, վէ պէլքի սիզէ ֆէնալըզը օլմաեան պիր ատէմ իւզէրինէ աթէշ իթմէք մուվաֆքըզը ատաալէթ մի տիր...։

—Սապրմ թաշքեօր հա՞... հիտատէթ պասքեօր...։

—Հիտատէթ ֆէնա չէյ տիր, գուլագ վէրմէկինիզ Մարքի հազրէթլէրի։

—Բէք կիւզել, ֆագաթ գուրչունտան գօրգան, տիվարտան աթլամագ։

—Պունտան սոնրա աթլաեաճաղրմա էմին օլունուզ, կիւզել պիր տէրս վէրմիշ օլտունըզ։

—Աճա՛պ...։

(Տեւմէ)

Լէթինտէ 250,000 Ռուս ասքէրի պուլունտուղունու պէհան իթմիշ տիր։

—Ամէրիգա Հիւքիւմէթը Միւճթէմիաընան Լոնտրատա պուլունան սէֆիրինի։ ճէպ խէճէյի ռիվաեէթ իտիլմէքտէ տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էահ. Ուսմ. սիւն ագչ. գաբ.	27—03
» » » էն եհիքսէք	27—03
» » » էն աշաղը	27—02½
Բուսմէլի չըմէնս. ագչմ գրնա.	106—12
» » էն եհիքսէք	106—37½
» » էն աշաղը	106—12

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյմի ագսիոնը Օս. լիր.	14—
Սիկարէթ Ա.	—87
» Բ.	—45
Թրամվայ	5—57
Ժուխանա	1—40
Օսմիկասիոն Թրամվայ	480—
Ասլբրանա	3—67
Գրէտի ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիօտ	53—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	406—
Թրանսվալ	—80
Բրնսթիմ թանվիլաթը	464
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	264—
Անսատոլը շըմ ագսիոնը	9—75

ԱԴԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյալ մէճիտիյէ ֆարզը	108—03
Մէթալիք	96—20
Ռուկիլիզ լիրասը	110—02
Ֆրանսըզ ալթունը	87—23
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—08
Դարպոն գայմէսի	8—57

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 7 Դեկտմ.

Ինկ. էհսամը Ինկ. լիրասը	92—75
Օսմ. էհսամը աչըլաը	24—68
» գաբանտը	24—50
» » Բ	50—
« » Գ	26—75
Օսմանլը Պանգասը	11—50
Մըսրը Տուլ. մութթահրտէ	106—
Պուլկար խթիգրաաը	89—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—325

Բարիզ 7 Դեկտ.

Ֆրնսա էահ. 4%ֆր.	101—65
» » 4½%	101—47
Եէնի Օսմ. էհսամը աչըլաը	25—05
» » գաբանտը	25—
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի	108—25
Օսմանլը Բէժիսի էհսամը	316—
» Պանգասը	532—
Դրիտի Լիոնէ	108—
Իթալիա էհսամը	101—15
Բանքրիթէ Թիւրք	500—
Օսմանլիյէ	458—
Տուան Օթօման	524—
Սբանիօլ	75—75
Թրանսվալ	82—
Գամպիօ 3 այ վատէ	105—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—86¾
Ֆիորէն Մանտա	——
Վիէննա չէքի (գուլդէն)	——

Պերլին 7 Դեկտ.

Բուսմէլի չըմէնտրֆ. (մարգ)	102—
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	22—235

Վիէննա 7 Դեկտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—10
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	102—
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	270—

—Արզու պույրուլմատըղընտան տօլանը թէչէքքիւր օլունուր, լաքին վիճատանէն մուհաքէմէ իտէրէք ճէվապ վէրինիզ քի, ֆիրար իթմէէն, վէ պէլքի սիզէ ֆէնալըզը օլմաեան պիր ատէմ իւզէրինէ աթէշ իթմէք մուվաֆքըզը ատաալէթ մի տիր...։

—Սապրմ թաշքեօր հա՞... հիտատէթ պասքեօր...։

—Հիտատէթ ֆէնա չէյ տիր, գուլագ վէրմէկինիզ Մարքի հազրէթլէրի։

—Բէք կիւզել, ֆագաթ գուրչունտան գօրգան, տիվարտան աթլամագ։

—Պունտան սոնրա աթլաեաճաղրմա էմին օլունուզ, կիւզել պիր տէրս վէրմիշ օլտունըզ։

—Աճա՛պ...։

(Տեւմէ)

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԻՐԻԱՍԸ (16)

ՄԻՒԼԼԻՏՆԷՐԻ

ԷՄԻԼԷՆ ԷՆՆԻ ԼՈՒԻ ԺԱՒԻՏՅԻ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ

Դաառ-Բէյոյ իսկէլէ քէօչէսինտէ էրմէնի քիլիսէսի սօգաղընտա։

—==—

Հէր նէվի տիշ խասթալըգլարընը թէտավի իսէր, միխթէլիթի մատտէլէրէ տիշ տօլտուրուբ (ալթուն, բլաթին վէ սարբէ)։ Ֆիաթլարը միթէտիլ տիր։ Միւբաճաաթ իսէնկէրին ճիւմլէսի մէնտուն գալըրլար։

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

1881էն ի վեր աեղական և եւրոպական շաքարեղէններ պատրաստող Ճիվան էֆ. Տավուտեան իր՝ Գում-Գապու Սթասիոնի մէջ 27 թիւ և Պալի-Բաշայի զառիվայրին վրայ գըտնուող թիւ 50 խանութներն ու գրասենեակները արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է։ Հոն պիտի գտնէիք ոչ միայն զանազան թարմ շաքարեղէններ և եւրոպական համեղ ըմպելիներ, այլ նաեւ էն գժուարահաճ ճաշակներու գոհացում տուող, հարանիքի և անուան ծննդեանց համար յատկապէս պատրաստուած, ֆոնտան շաքարներ, բրթիֆուռ, ֆուռէ, ֆուիւ կլասէ եւայլն։ Ինչպէս նաեւ Բոխէսը-էի վերարերեալ ամէն տեսակ խմորեղէններ։ Բերել տուած է նաեւ զարդարուն մնդուսէ ֆանթէզի տուփերու և թուղթերու մեծ մթերք մը։ Այս անգամ իր Յարգոյ յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ՝ %ին 30 զեղչով տըրամադիր է ծախելու։

6—24

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմպիլէյ՝ օն պիր սէնէ մուգատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա շահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ զարթէթ ու իսթիգամէթիլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպաքը Նամուս վէ ւիյագաթտան վէ պիրինճի սընըֆ տաւա վէքիլէրինտէն մասրուֆ պիր զաթ տըր։

Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօտէ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիմ մուգապիլինտէ ալթը այրդ վէ սէնէլիք ալօնէ գայտ վէ գապու էյլէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիմաթ ալմագ իսթէէնէլէրէ պէյանը ըէյ վէ իթաքը մալիմաթտան գանչմագ։ Էքսէր տավալարտան բէչին իւճրէթ ալմասրընը կիպի, բէք չօգալրընտա տուլէն թէվլիյէտ գուսուր էյլէմէգ։ Սապահարը սաաթ 2—6եա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եազըխանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պաղը Ալի ճառտէսինտէ Մուսուլ խանընտա 22, 23 վէ 24 նումէրօլը օտալար տըր։

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանրամ՝ Գատը գիւղ, եկեղեցին դիմացը Զաուբճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաեւ բաժանորդագրուիլ փափաքողները։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ

ՊԷՕՅԻՒՐ ԷԼՊԻՍԼԻ ՏԷՐՕԶԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօբալեան խանընտա Ն° 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօրէթլի օլան Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընդն էսկի նամ վէ չէօրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը ասլա թէպտիլ օլունմամշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր՝ գաթ տտա ինդիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքամլ իլէ միֆթէխիր տիր։

Թօբալեան խանընտաքի մաղազա միւտատատէմէրինտէն պազըլարընդն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ խիմէր իլէ միճէտատէտն աչմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընդն՝ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ զաթան իշթիրաք վէ միւնասիպլէթ վէ իրթիպաթլարը օլմասընդն, միւհէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իշգիալ օլունմաեարագ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի թավսիէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԼԱԹ ՄԱԴԹՈՒ

ՏՔՍՐ Ց. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴԻԹԵԱՆՑ
Գուլմգարու Մօյա-Թաշի Թիւ 15
Մայր եկեղեցւոյ անկիւն
ՍԱՆՔ ԿԵԱՆ ԷՖ. ԴԵՂԱՐԱՆՆ ԱԼ ԿԸԳՏՆՈՒՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բ. Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆԻ

30 առ 100 զեղչով

		ղրշ.	դր.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ	Գին	1	20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն	»	7	
Դրպանի բառարան ֆրանսահայ	»	5	
Լ'Էքօ տը Բառի, Ֆրանսերէն բառարանով	»	10	
Լ'Էքօ տը Բառի, լոկ Ֆրանսերէն	»	5	
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք	»	2	
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք	»	4	
Աշխարհագրութիւն Ա. Պողոսճանի	»	4	
Մէճէլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անզեղչ)	»	20	
Ինքնապաշտպանութիւն գիտական, գաղղիական և միջազգաբորբոքային ախտերու դէմ	»	6	

Մէ՛ն է՛ն էրբէնդրէղ։— Զագմագճըլար եօգուչ կազմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10. զաւառներէ եկած յանձարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սաղմոս կիսակաշի, 100 փարայ

Մանօր.—Գրավաճառներն եթէ սպառած է, ըսեն, մի՛ հաւատաք։

Մէրէնդէ-ղէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, թող հաճին դիմել Սթասիօն փողոց ջրավաճառ Յակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրջնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներումէ 400է աւելի շքադրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF'G CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱԳԻՐ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բէրա, Գում-պարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բէրա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Զալաթիա՝ Գարտքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՕՂԼՈՒ

127, ԻՍԹԱՆԳՕԼՏԱ ՄԱՀՄՈՒՏ ԲԱՇԱ ՃԱՏՏԷՍԻ, 127,

Բէսէրիմատէն մէվրուս պիր սանսաթը թէրագրեաթը ֆէնիսէ իլէ միթէնասիպ պիր տէրէճէէ ալէա խուսուսընտա օն տէրէճէ չալըշարագ իսալընա միւվաֆֆէգ օլտուղմ պօեալարը էն զիեատէ խթիմալա սալին պիր հալէ կէթիրտիմ վէ միւշթէրիլէրիմին ճէլպը խօշնուտքսը զըմիրնտա զայէթ էհվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգեյը ֆիրուխթա վաղ էյլէսիմ։ Պօյամը թագիտէն բազարը բէվանա չըգարբլան սաթէթ պօյալարա ալտանմամասընը թավսիյէ իտէրիմ։ Տիւքքանըմտա ՍԱԶ վէ ՍԱԳԱԼ պօյալարը հէր նէվի սաթլըը։ Սաչ վէ եախօտ սազալընը. պօեատագ արզու իտէն զէվաթ տօզասն պէշ սէնէլիք պիր սաեին մահնուլը օլան պու պօեատան իսթիհմալ իտէճէք օլուրսա մէնմուն օլաճաղընը պէեան էյլէրիմ։ Սընհսաթէ գաթիյէն մաղարթը օլմասընը կիպի թաշրատան տախի տօղրուտան տօղրուեա մաղազամըզա միւրաճաաթ օլունտուգտա, սրբաբրշ իսիլէճէք պօեալար սուհուլէթլէ կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏԷՆ ՍԱԳԻՆԸՆԸԶ 48—14

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՅ ԼԱՍԹԻԲԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՅ ԼԱՍԹԻԲԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

RUSSIAN-AMERICAN INDIA RUBBER CO. ТОВАРИЩ. РОСС.-АМЕРИКАНСК. РЕЗИН. МАНУФАКТ. С.ПЕТЕРБУРГЪ. 1860 Т.Р.А.Р.М.

ԻՐՕՋՇԼԻ ՄԱՐԳԱՍԸՆԱ ՏԸԳԴԱԹ ԷՏԻՆԻՋ

Խալիս Մօսկօֆ լասթիք քալօշլարը ալմագ արզուսընտա պուլունանլար եօգարտաքը շու իւչ ատէտ մարգաեա տըգդաթ էթմինլէր. էն զիեատէ իւչ քէօշէլի մարգաեա քի, իւչինէ 1860 թարիխի վէ Պալթընտա տէ Ռուսճա եազը իլէ Սէն Բէթէրսպուրկ քէլիմէէ պուլունճագ։

Մէմալիքը Շահանէ իլիւն եէկեանէ ճէնթասը՝ Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՅ 27—19

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ

ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱՅ, ԹԷՄԻՆԱԼԻ ՖԻ. 7,500,000

1899առ մարի իւլ իճրա էօմիւբ սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » եանկէն »	»	460,267,203
» » » բրիմի »	»	1,433,965

Էյտիւբ Էնդրէնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ շէրթիի իլէ սիկուրթա ագատէր

Եանկէնա էտրէր հէր նէվի պէնա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագատ իսէր։

Նէֆէյտի էտրէրնա էտրէր մալ, նէվրագը նագատիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իսէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896առ 18½%, 1897առ 18%, 1898առ 18%, 1899առ 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի (Տէրսաաաէթտէ Լիոնտատա (Սօֆֆեատա Դրէստի Լիոնէ, Անգլօ Սաոթրիան Պանգ, Պանգ Նասիոնալ Պիլգար։

Թաշրալար իչիւն միւտատիտ վէ միւթէպէր քէֆիլէթլի ատէնթլէր արանըլըյոր Թիւրքիա իչիւն ուժումի ատէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սօգագ, Ճէտիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ուժումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՆԸՁ

Աղգընրզըն գօգմամասընը, տիլէրինիզին խասթալըգտան քիւլիւն արթգալմասընը արզու իտէր իսէնիզ Պաղէ Դարուսընտա Նիզամիէ դարագօյը գարչու քէօշէսինտէ 1 նօմէրօլը մահալը մախսուսատա տիշ թապիպի

ԽԱՉԻԿ ԺԱՄԿՈՅԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻՅԻ պուլմալըսընը։

Մուսիպլէյ՝ Մէքթէպի Թըպպէիի Շահանէտէն մէէզուն օլուգ, հիչ պիր աղրը հիսս իթթիրմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիտի պուլունտընը պիր իլաճ իլէ եալընը իլի տէֆատա էն չէտիտ տիշ աղրըլարընը քէսմէքտէ, «աքորիճ»կիպի հէր նէվ տիշ էթի խասթալըգլարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէնդին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իլէ տիշ օտլարըմագտա տըր։

Էնվայի թագմա տիշ վէ չէնէ իսմանտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ուժումի միւլթէրիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճումաա կիունլէրի մուայէնէիանէտէ բազար կիունլէրի տէ կէտիկ Բաչատա Համամ ճատատէսինտէ, 15 նօմէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ իսէն ֆուգարարը մէճճանէն թէտավի իսէր։ Սապահարը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամարը տախի սաաթ 11էն սօնրա հէր վագըթ խանէսինտէ պուլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ

ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՃՐԶԱԿԱՅԻՑ ՀԱՄԱՐ

ԵԹԷ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ազնիւ սիկառի թղթեր ունենալ, ծխեցէք Յուսէֆի էլակէօղեանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենաընտիր սիկառի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճշգրիտ առանալութիւն մը ունին, այս է որ իր շահին մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՛ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէտքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԴՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունը կը գտնուի նաեւ ուրիշ սիկառի թղթեր։

ՍԿԻԻՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանրամի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ատանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՖԻ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիսաէ Իքմալը Թահսիլ էթմիշ վէ Եվրօպանն էն մէշհուր խասթախանէլէրինտէ ամէրիկաթի կէօրէրէք. օն եէտի սէնէ տախի իճրաի թըպպէթէ քէսպը վուգուճի էլլէմիշ տիր։

Թապիպը մուամիլէյի կէօռիչա վէ միտ իլէթլէրինի եանի նէվլէրի սատրիյէսի, նէֆէս տարլըզընը, ագ ճիեէ ուֆունէթլէրինի խուսուսիյէ վէրէր խասթէլիսինի, իսիթեարարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընդ թէսաալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյէէի, հավմբզլըզը, ինգըպազը, միւզմին խնալը, միտ ադրըբընը, միտ կէնիշլէնմէսինի, գանը պասուրը, գարբրնտա սու սօլմասընը, գարաճիեէր խասթալըգլարընը, իտարատա չէքէր վէ եուսուրթա ազը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիյէէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգիյէաթը ֆէնիսիյէ մուճիսինճէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճճէլ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մուամիլէյի՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթախանէսի սեր թըպպէթինտէ պուլունարագ, պու էսնասէ խուսուսի թէտավի էյլէսիսի խասթալարտան մասատա, ֆրէնկիյէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւպթէլա օյմուշ տէօրթ պին գատար էշիասը թէտավի էյլէսիսի ճիէթլէ, պու իլէթլէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէլէգէյատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, էրքէք վէ գատընարատա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիյէի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անէրէտէն հասբլ օլան սէս գըսբգլըզընը վէ եարարը վէ տէրի ուֆունէթլէրինի վէ իտարատ տարլըզընը վէ իլմիինապը մէսանէյի վէ վէզաֆը թէնասիպլիյէ իտարատտա նօգանիյէթի սուրէթը միւքէմմէլէյէ վէ թէճարիպը միւթէատտիսինի թէրագգիյէաթը ֆէնիսիյէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիսէէ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիլուբտա գօնսիլթօ օլունապիտիսի կիպի, էվլօանընդ էն մէշհուր աթըպպասը իլէ տախի պիր մուխասէրէ գօնսիլթօ իճրա օլունուր։

Վիլհեաթը Շահանէտէն Թարիրէն միւբաճաաթ իսէէճէք զէվաթընդ օրատաքի Թապիպին պիր բարօրունը եախուտ մուֆասսալ պիր Թարիֆնամէ կէօնտէրմէյէրի էլզէմ տիր։

Բաղարատա մատատա, հէր կիւն սաաթ տէօրտէ գատար, Գում-գաբուտա Զիրիթէ Կէլինէր ճատատէսինտէ 13 Նիւմէրօլու խանէտէ, սաաթ պէշտէն սէքիզէ գատար Սիրքէճիտէ Պաղը Ալի ճատատէսինտէ Թիւրքիյէ էճզախանէսինտէ։ Սաաթ տօղուզտան օն պիրէ գատար Սուլթան Պայազիտտէ, Օգճիլար պաչնտա Սինէմատան էք Նէնի Պաեազիտ էճզախանէսինտէ խասթէկեանը գատալ էյլէր։ Ֆագը օլալար սալ։ կիւնլէրի մէճճանէն մուատէնէ օլունուրը կէտիք Բաչա եօգուշունտա Լէվզր Մէքթիտի էք Նէնի էճզախանէսինտէն հէր հանկի սաաթ խասթէնիլիրսէ, թապիպը մուամիլէյի ճէլպ օլունապիլէճէքտիր։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշայի Եըրեբէ Ռիխ 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառաքանի մէջ կը գտնուի նաեւ ֆոնտան և ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերք։ Գաւառներէ եղած յանձնարարեալ ծգիւնք փութով կը կատարուին։ Գները շատ աժան են։ 101—106

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

)(56)(

ԹԷՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԻՊ ՏՈՂՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԲ.

Սրուակեանները օր ըստ օրէ կը փութացնէին իրենց անկումը։ Արտաշէս՝ անհոգ ու անխռով կը շարունակէր զեղխութիւնները, ամէն օր զըւարճութեան նոր ձեւ ու բերանփոխ փնտռելով. մինակ Օհնիկ չէր՝ որ իր չահախնդրական ոգիով կ'առաջնորդէր այս մրոտեէդին. դեռ տասնեակներով հացկատակներ հաւաքուած էին շուրջը, որոնք տարբեր ձեւերու ու երանգներու պատրուակով կը կողոպտէին զայն, միշտ դէպ առաջ մղելով ճամբուն մէջ, որուն եզրը անդունդ էր բացարձակապէս։

Անբարոյ երիտասարդներէն ու զեղխութեան բարեկամներէն զատ, պատուաւոր անձինք եւս կը ջանային իրենց բաժին հանել այս հոգեոյ հացէն զոր խեղճ Սրուակեան կտակած էր հասարակութեան։ Ապրանքներու անագին մթերքը որ հանդուցեալին դրամին ու տարիներէ ի վեր շահած անբաւար վարքովը դիզուած էր վաճառատան մէջ, ամէն օր մէկ մէկ քիչ կը ծախուէր, հարիւրին քառասուն, յետոյ դեղով։ Գնորդները բարոյական տէր վաճառականներ էին, պատուաւոր անձնաւորութիւններ, որոնք խղճի կատարեալ հանդարտութեամբ տուն կը վերադառնային, այս կարգի շահաւէտ շառուտուր մը ընելէ ետքը։

Արտաշէսի համար կարեւորութիւն չունէր դրամը, ոչ ալ ապրանքներու գինը, զբօսավայրերէն խիստ հրամաններ կը զրկէր վաճառատան պաշտօնեաներուն, որ դրամ հասցնեն իրեն, ինչ մինչեւ ալ ուզէ ըլլայ։ Եւ տիպար պաշտօնեաները՝ անգլիական պաղարիւնութեամբ, կէս գինովը կը ծախէին մթերքն ու իրենց առիւծի բաժինը վար դնելէ ետք, մնացածն ալ կը զրկէին զբօսասէր բարեբնին։

Մխիթարութիւնը կատարեալ էր սակայն Արտաշէսի, հացկատակներ համոզած էին զինքը թէ «ամէն երիտասարդ կը շռայլէր», թէ իր հանդուցեալ հայրն ալ երիտասարդութեան հասակին մէջ ամէն կարգի զուարճութեան ծուծն հանած էր, թէ ով որ մատաղ տարիքին մէջ կեանքը չուսումնասիրէ, ապագային չի կրնար յաջողապէս մղել կեանքի պայքարը, վերջապէս այս տեսակ հարիւրաւոր օրինակներ, խրատականներ որոնց ամենուն նպատակը քնացնել, թմրեցնել էր անփորձ տղան, մինչեւ որ դրամներն ըսպառէին։

Տիկին Սրուակեան սակայն՝ սկսած էր զգալ մէջքին ցաւը. անգամ մը մեծ բացած էր դուռը, ալ անկարելի կը կարծէր զայն պզտիկցնելը։ Մնացորդ տան ծախքերը բոլորովին աննշան կը մնային Արտաշէսի խենթութիւններուն հանդէպ, որոնց պատմութիւնը մօրն ականջը կը հասցնէին խղճմտիտ դրացիներ։

Բան չէր դար դեռեիկ կնոջ ձեռքէն, հարաւութիւնը անտանելի բեռ մ'էր իրեն համար, որ եթէ ամսական չորս հինգ մէճիտի եկեմտացոյց մը խնայողութեամբ կը կառավարէր, չըմորած՝ խենթեցած էր քան, երեսուն հազար ոսկիներուն առէջ։ Հիմա կ'ըմբռնէր կացութիւնը, այս ընթացքով քիչ առնէն պիտի հանէին աւուր հացի կարօտ վիճակին, այսչափը կը նախատեսէր, բայց ի՞նչ կուգար ձեռքէն։

Գատըգեղցի քահանան, լաւապէս տեղեակ՝ կնոջ այս վախերուն, սրտաշնդած էր զայն որ, եթէ Տագրեանի աղջիկն առնէն, այն ազդեցիկ մարդը թէ ահագին դրամօժիտ մը կուտայ իրենց եւ թէ խիստ հակողութիւն կը գործադրէ Արտաշէսի վրայ։ Այս խայծ, խիստ հրապուրիչ էր. միամիտ կինը ապագային հեռանկարով օրօրուելով, չարունակ տուն կը հրաւիրէր տէր հայրն ու կը փափագէր որ այս քաղցր նիւթին վրայ խօսակցի իրեն հետ։

Առաջին այցելութենէն ի վեր քանի մը ամսակ անցած էր եւ քահանան չէր համարձակեր երկրորդ այցելութիւն մ'ալ տալ Տագրեաններու։ Անկէ ի վեր լիուլի ժամուցներ ստացած էր Տիկ. Սրուակեանէ եւ նորանոր յոյսեր ներշնչած էր անոր, միշտ յաջող ցուցընելով այս ամուսնութեան ձեռնարկը։

Վերջապէս ըրած առաջարկին արդիւնքն հանելու համար՝ երկրորդ անգամ Տիկ. Տագրեանի այցելեց տէր հայրն ու իր մեղրածորան օրհնութեամբ սկսաւ խօսակցութեան։ Տանտիրուհին՝ այնչափ անտարբեր էր ամուսնական առաջարկներու հանդէպ, որ Սրուակեաններու խօսքն իսկ բանալ մոռցած էր ամուսնոյն. հետեւաբար երբ քահանան տեսաւ, չփոթելով,

—Ներեցէք Տէր հայր, բաւ, առիթ չեղաւ ձեր առաջարկին վրայ խորհելու, այսուամենայնիւ մօտաւոր ապագայի մէջ պատասխան մը պիտի տամ ձեզ։

— Օրհնեալ ըլլաք, միայն թէ սա կէտը կը համարձակիմ էֆէնտիին ուշադրութեան յանձնել, տղան դեռ չատ պզտիկ եւ բնականաբար անփորձ է հօրը ձգած ստուար հարստութիւնը առանձ ձեռնհաս մէկու մը հակողութեան կառավարելու, հետեւաբար այս ամուսնութիւն բացառիկ բարիք մը պիտի ըլլայ Սրուակեաններուն։

—Իմ ձեռնհասութենէս վեր է, գաղտիպար յայտնել այդ մասին, քանի որ բացարձակապէս չեմ ճանչնար ո՛չ տղան ո՛չ մայրը։

—Որչափ դոհ պիտի ըլլաք եթէ գիրենք տեսնէք, մայրը տիպար քրիստոնեայ մէ բարի, պարկեշտ, ողորմած, առաքինի։ Ժամանակները գիտէք, հարուստ զաւակ, մանաւանդ անտէր, խեղճ կինը կը վախնայ որ չար ընկերներ գլխէ կը հանեն տղան։

—Իրաւունք ունի, իրաւունք ունի։

Քահանան ապագային բոլորովին ամօթապարտ չի մնալու համար, այսպէս սքօղեալ ձեւերով քիչ մը զգացուցուցին կացութիւնը և մեկնեցաւ։

Անմիջապէս ետք տուն մտաւ Տագրեան կրակ ու բոց կարած։ Այս նեղրողամիտ մարդուն վրայ այս ատիճան զայրոյթ, երբէք չէին տեսած ան ծառայողներն ու նոյն իսկ ընտանիքին անդամները, հետեւաբար ծանր իրողութեան մը գոյութիւնը նշմարելով լուռ ու մունջ սքեցան ամէնքն ալ։

Դրամատէրը որ քիթէն չուն առնել սկսած էր զայրոյթին սատկութենէն, առանց իսկ բարեւելու աղջիկն ու կինը, ուղղակի սենեակ եաւ ու կնոջը խօսք ուղղելով։

—Ալ չափը կ'անցընէք կոր տիկին, բաւ բարկութիւնը զսպելով, ի չարն, կը գործէք կոր բարեմտութիւնս։

Բնականաբար ոչ ոք բան հասկցաւ այս յառաջաբանէն։

—Ի՞նչ եղած է, հարցուց տանտիրուհին։

—Չէ՛, ամէն բան սահման մը ունի, նոյն իսկ ազնուութիւնն ու ներողամտութիւնը որ եթէ չափն անցնի, պարզապէս աւանակութեան կը հասնի։

—Բայց բան չեմ հասկնար այդ յառաջաբաններէն։

—Ես այսչափ կ'ըսեմ. դուն կ'ուզես հասկցիր կ'ուզես մի հասկնար։

Դատարակուհին ու Ատրինէ սենեակին մէկ անկիւնը կծկած, անթարթ կ'սպասէին յայտնութեանը զոր կը յապաղցնէր դրամատէրը, չարունակ հեւալով։

(Շարունակ.)